

(प्रतिवार्षिक विभाग)

(संख्या ३०१ तिथि १८ सप्टेम्बर १९८४)

भारत का चतुर्पक्ष

The Gazette of India

भारत नं २०८५८

दसावारण

EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग-४ तिथि-१-१९८४
PART VIII Section I
 भाग ८ विभाग-१

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

प्राधिकारिता प्रकाशित

सं. १] नई दिल्ली, शुक्रवार, २८ सितम्बर, १९८४/६ आश्विन, १९०६ (शक) [खण्ड-१

No. 1] NEW DELHI, FRIDAY, SEPTEMBER 28, 1984/6 ASVIN, 1906 (SAKA) [VOL-1

अंक १] नवी दिल्ली, शुक्रवार, २८ सप्टेम्बर, १९८४/६ आश्विन, १९०६ (शक) [विव्युम-१

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती हैं, जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके।

Separate paging is given to this part in order that it may be filed as a separate compilation.

आ भागने अवग पाना नंबर आपेक्ष छे, जेथी ते अवग संग्रह तरीके शुरू करी थकथे।

विधि, न्याय और कंपनी कार्य मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, २८ सप्टेम्बर, १९८४ / ६ आश्विन, १९०६ (शक)

दि ट्रान्सफर आफ प्रोपर्टी एक्ट, 1882 (सन 1882 का अधिनियम संख्यांक 4), (2) दि चाइल्ड लाइफ (प्रोटेक्शन) एक्ट, 1972 (सन 1972 का अधिनियम संख्यांक 53) और (3) दि एडमिनिस्ट्रेटर्स-जनरल एक्ट, 1963 (सन 1963 का अधिनियम संख्यांक 45) के निम्नलिखित गुजराती अनुवाद राष्ट्रपति के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और प्राधिकृत अनुवाद (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2के खंड (क) के अधीन ये गुजराती भाषा में उनके प्राधिकृत अनुवाद समझे जाएँगे:-

(Price Rs. 5-00)

MINISTRY OF LAW, JUSTICE AND COMPANY AFFAIRS

(Legislative Department)

New Delhi, dated 28th September, 1984/6 ASVIN, 1906 (Saka)

The Translation in Gujarati of the following, namely :—(1) The Transfer of Property Act, 1882 (4 of 1882); (2) The Wild Life (Protection) Act, 1972 (53 of 1972); and (3) The Administrator-General Act, 1963 (45 of 1963) are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authorised translation thereof in Gujarati under clause (a) of section 2 of the Authorised Translations (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

વિધિ, ન્યાય અને કંપની કાર્ય મંત્રાલય

(વિધાયી વિભાગ)

નવી દિલ્હી, ૨૮ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૪/૬ આશ્વિન, ૧૯૦૬ (શક)

નીચેના અધિનિયમોનું એટલે કે (૧) ધી ટ્રાન્સફર ઓફ પ્રોપર્ટી એક્ટ, ૧૮૮૨ (સન ૧૮૮૨નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૪); (૨) ધી વાઈલ લાઇઝ (પ્રોટેક્શન) એક્ટ, ૧૯૭૨ (સન ૧૯૭૨નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૫૩); અને (૩) ધી એડમિનિસ્ટ્રેટર જનરલ એક્ટ, ૧૯૬૩ (સન ૧૯૬૩નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૪૫)નું ગુજરાતી ભાષાંતર, આથી રાજ્યપતિના પ્રાધિકાર હેઠળ પ્રતિલખ કરવામાં આવે છે અને અધિકૃત ભાષાંતરો (કેન્દ્રીય કાયદા) અધિનિયમ, ૧૯૭૩ (સન ૧૯૭૩નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૫૦)ની કલમ ૨ના ખંડ (ક) હેઠળ તે તેનું અધિકૃત ગુજરાતી ભાષાંતર છે એમ ગણૂધો :—

સૂચિ

Index

અધિનિયમનું નામ	પૃષ્ઠાંક
Name of the Act	Page No.
૧. મિલકંત તબદીલી અધિનિયમ, ૧૮૮૨ (સન ૧૮૮૨નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૪) The Transfer of Property Act, 1882 (4 of 1882)	૩
૨. વન્ય પ્રાણી (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, ૧૯૭૨ (સન ૧૯૭૨નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૫૩) The Wild Life (Protection) Act, 1972 (53 of 1972)	૪૬
૩. એડમિનિસ્ટ્રેટર જનરલ અધિનિયમ, ૧૯૬૩ (સન ૧૯૬૩નો અધિનિયમ ક્રમાંક ૪૫) The Administrators- General Act, 1963 (45 of 1963)	૮૫

વન્ય પ્રાણી (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, ૧૯૭૨

અનુષ્ઠાનિકિકા

પ્રકરણ ૧

પ્રારંભિક

ક્રમાંક.

૧. ટૂંકી સંશા, વ્યાપિત અને આરંભ
૨. વ્યાપા

પ્રકરણ ૨

અધિનિયમ હેઠળ નીમાના સત્તાવિકારીઓ આથવા રચવાના સત્તામંડળો

૩. નિયામક અને બીજા અધિકારીઓની નિમણૂક
૪. મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અને બીજા અધિકારીઓની નિમણૂક બાબત
૫. સત્તા સૌંપણી
૬. વન્ય પ્રાણી સલાહકાર બોર્ડની રચના
૭. બોર્ડ અનુસરવાની કાર્યરીતિ
૮. વન્ય પ્રાણી સલાહકાર બોર્ડની ફરજી

પ્રકરણ ૩

વન્ય પશુઓનો શિકાર

૯. વન્ય પશુઓનો શિકાર
૧૦. મારેલાં અથવા પકડેલાં વન્ય પશુનું રેકર્ડ રાખવા બાબત
૧૧. અમુક કિસ્સાઓમાં વન્ય પશુનો શિકાર કરવાની પરવાનગી આપવા બાબત
૧૨. ખાસ હેતુઓ માટે પરમિટ આપવા બાબત
૧૩. લાઈસન્સ મોડૂલ રાખવા અથવા રદ કરવા બાબત
૧૪. અર્થીલ
૧૫. વન્ય પશુઓના બચ્ચાના અને માદાના શિકાર બાબત
૧૬. શિકારબંધીની મુદત જાહેર કરવા બાબત
૧૭. શિકાર કરવા ઉપર નિયંત્રણ

પ્રકરણ ૪

આભયારણ્ય, રાષ્ટ્રીય ઉપરન, મુગયાવન અને શિકારબંધી વિસ્તારો
આભયારણ્યો

૧૮. આભયારણ્યની જાહેરત કરવા બાબત
૧૯. કલેક્ટરે હક નક્કી કરવા બાબત
૨૦. વધુ હકની પ્રાપ્તિ માટે પ્રતિબંધ
૨૧. કલેક્ટરે ઉદ્યોગણી કરવા બાબત
૨૨. કલેક્ટરે તપાસ કરવા બાબત
૨૩. કલેક્ટરની સત્તા
૨૪] હક સંપાદિત કરવા બાબત
૨૫. સંપાદનની કાર્યવાહી

ક્રમાંક

૨૬. ક્રેકટરની સરથાની સોંપણી.
૨૭. અભયારણુંમાં પ્રવેશવા પર નિર્ણય.
૨૮. પરમિટ આપવા બાબત.
૨૯. પરમિટ સિવાય અભયારણુંમાં શિકાર કરવાની મનાઈ.
૩૦. આગ લગાડવાની મનાઈ.
૩૧. હથિયારો સાથે અભયારણુંમાં પ્રવેશ કરવાની મનાઈ.
૩૨. હાનિકારક પદાર્થોના ઉપયોગ કરવાની મનાઈ.
૩૩. અભયારણુંનું નિર્ણય.
૩૪. થાંખોનો કબજો ધરાવવાર વ્હિકિન્ટઓના રનિસ્ટ્રેશન બાબત.

રાષ્ટ્રીય ઉપવનો

૩૫. રાષ્ટ્રીય ઉપવનની જહેરાત.

મૃગયાવન

૩૬. મૃગયાવનની જહેરાત.

શિકારબંધી વિસ્તાર

૩૭. શિકારબંધી વિસ્તારની જહેરાત.

કેન્દ્ર સરકારે જહેર કરેલ અભયારણુંથી આથવા ઉપવનો

૩૮. વિસારોને અભયારણું આથવા રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે જહેર કરવાની સરકારની સરા.

પ્રકરણ ૫

વન્ય પશુઓ, પશુમાંથી બનતી વસ્તુઓ અને મૃગયા-ચિહ્નો વેપાર આથવા વાણિજ્ય

૩૯. વન્ય પશુઓ, વગેરે સરકારી મિલકત ગણાશે.
૪૦. જહેરાતો કરવા બાબત.-
૪૧. તપાસ અને યાદીઓ તૈયાર કરવા બાબત.
૪૨. માલિતીનું પ્રમાણપત્ર.
૪૩. પશુઓની તબદીલી, વગેરે ઉપર નિયમન.
૪૪. લાઈસન્સ વગર મૃગયા-ચિહ્ન અને પશુમાંથી બનતી વસ્તુના શોદા ઉપર પ્રતિબંધ.
૪૫. લાઈસન્સ મોકૂફ રાખવા બાબત આથવા ૨૬ કરવા બાબત.
૪૬. આપીલ.
૪૭. રેકર્ડ રાખવા બાબત.
૪૮. લાઈસન્સદારે પશુ, વગેરે ખરીદવા બાબત.
૪૯. લાઈસન્સદાર સિવાયની વ્હિકિન્ટે બંદી પશુ, વગેરે ખરીદવા બાબત.

પ્રકરણ ૬

ગુના આટકાવવા અને તે ઘોધી કાઢવા બાબત

૫૦. દ્વાનવ થવાની, જડતી વેવાની, ધરપકડ કરવાની અને આટકમાં રાખવાની સરા.
૫૧. શિક્ષાઓ.
૫૨. ઓશિશ અને મદદગારી.
૫૩. ગેરકાયદેભર કબજો વેવા માટે શિક્ષા.

કલમ

- ૫૪. ગુનાઓની માંડવાળ કરવાની સત્તા.
- ૫૫. ગુનાઓની વિચારણા.
- ૫૬. બોજ કોઈ કાયદાઓના અમલને બાધ આવશે નહિ.
- ૫૭. આમુક ક્ષેત્રોમાં માની લેવા બાબત.
- ૫૮. કંપનીઓએ કરેલા ગુના.

પ્રકરણ ૭

પ્રક્રીણ

- ૬૦. અધિકારીઓ રાજ્ય સેવકો ગણાશે.
- ૬૧. શુદ્ધભુલિથી લીધેલાં પગલાં અંગે રક્ષાણ.
- ૬૨. અનુસૂચિઓમાંની નોંધામાં ફેરફાર કરવાની સત્તા.
- ૬૩. કેટલાંક વન્ય પશુઓને ઉપદ્રવી જીવ તરીકે જહેર કરવા બાબત.
- ૬૪. નિયમો કરવાની રાજ્ય સરકારની સત્તા.
- ૬૫. અનુસૂચિત આદિજાતિના હકનું રક્ષાણ કરવા બાબત.
- ૬૬. ૨૯ કરવા બાબત અને અપવાદ.

અનુસૂચિ—૧ ભાગ—૧ સસ્તન પ્રાણીઓ.

ભાગ—૨ જળચર, સ્થળચર અને સરીસૃપવંશીય પ્રાણીઓ.

ભાગ—૩ પક્ષીઓ.

ભાગ—૪ જુદી જુદી જાતના પતંગિયાં અને પાંખલિયાં.

અનુસૂચિ—૨ ખાસ શિકાર.

અનુસૂચિ—૩ મોટો શિકાર.

અનુસૂચિ—૪ નાનો શિકાર.

અનુસૂચિ—૫ ઉપદ્રવી જીવ.

વન્ય પ્રાણી (સંરક્ષણ) આધિનિયમ, ૧૯૭૨

(સન ૧૯૭૨નો આધિનિયમ ક્રમાંક ૫૩)

[સન ૧૯૮૪ના ઓગસ્ટ મહિનાની ૧લી તારીખે અમલમાં હોય તે પ્રમાણે]

[૬મી જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨]

વન્ય પણું અને પક્ષીઓના રક્ષણ માટે અને તેની સાથે સંકળાયેલી અથવા તેને સહાયક કે આનુભૂતિક બાબતો માટે જોગવાઈ કરવા બાબત આધિનિયમ.

વન્ય પણું અને પક્ષીઓના રક્ષણ માટે અને તેની સાથે સંકળાયેલી અથવા તેને સહાયક કે આનુભૂતિક બાબતો માટે જોગવાઈ કરવી ઈદ્દ છે;

અને સંવિધાનની કલમ ૨૪૮ અને ૨૫૦માં જોગવાઈ કર્યા પ્રમાણે હોય તે સિવાય, ઉપર જણાવેલી કોઈપણ બાબત સંબંધી, રાજ્યો માટે કાયદા કરવાની સંસદને સત્તા નથી;

અને સંવિધાનની કલમ ૨૪૮ ના ખંડ (૧) આનુસાર, આંધ્ર પ્રદેશ, બિહાર, ગુજરાત, હરિયાણા, હિમાચલ પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, મણિપુર, પંજાਬ, રાજસ્થાન, ઉત્તર પ્રદેશ અને પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્યનાં તમામ વિધાનમંડળનાં ગૃહોએ એવી મનતબજના દ્રશ્યો પસાર કર્યા છે કે તે રાજ્યોમાં ઉપર્યુક્ત બાબતોનું નિયમન સંસદે કાયદો કરીને કર્યું જોઈએ ; તેથી

સંસદ ભારતના ગણરાજ્યના ત્રૈવીસમાં વર્ષમાં નીચેનો આધિનિયમ કરે છે:-

પ્રકરણ ૧

પ્રાન્યભિક

૧. (૧) આ આધિનિયમ ‘વન્ય પ્રાણી (સંરક્ષણ) આધિનિયમ, ૧૯૭૨’ કહેવાશે.

ટૂંકી સંશા,
વ્યાપિત અને
આરંભ.

(૨) પ્રથમ તબક્કો, તે આંધ્ર પ્રદેશ, બિહાર, ગુજરાત, હરિયાણા, હિમાચલ પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, મણિપુર, પંજાબ, રાજસ્થાન, ઉત્તર પ્રદેશ અને પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્યનાં તમામ સંઘ રાજ્યકોને લાગુ પડે છે ; અને સંવિધાનની કલમ ૨૪૮ના ખંડ (૧) આનુસાર તે અથે કરેલ દ્રશ્ય દ્વારા આ આધિનિયમ આપાવે તેવા બીજા રાજ્યને પણ તે લાગુ પણ છે.

(૩) જે રાજ્ય અથવા સંઘ રાજ્યકોને તે લાગુ પડે છે અથવા ભવિષ્યમાં લાગુ પાડી શકાય તે રાજ્ય અથવા સંઘ રાજ્યકોન્માં, કેન્દ્ર સરકાર જાહેરનામાંથી નક્કી કરે તેવી નારીઝે તે અમલમાં આવશે અને આ આધિનિયમની જુદી જુદી જોગવાઈઓ માટે અથવા જુદા જુદા રાજ્યો અથવા સંઘ રાજ્યકોન્બા માટે જુદી જુદી નારીઝો નક્કી કરી શકાશે.

૨. આ આધિનિયમમાં, સંદર્ભથી અન્યથા આપેક્ષિત ન હોય તો,—

વ્યાખ્યા.

(૧) “પણું”માં જળચાર અને સ્થળચાર પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, સરતન પ્રાણીઓ અને સરીસ્ફુર્વશીય પ્રાણીઓ અને તેમનાં બચ્ચાઓનો સમાવેશ થાય છે, અને પક્ષીઓ અને સરીસ્ફુર્વશીય પ્રાણીઓની બાબતમાં તેમનાં દીઠાનો પણ સમાવેશ થાય છે ;

(૨) “પણમાંથી બનતો વસ્તુઓ” એટબે નાના ઉપદ્રવી જીવ સિવાયના બંદી પણ અથવા વન્ય પણમાંથી બંદી વસ્તુઓનો અને તેમાં તેવા પણ નો અથવા તેના ઓઈ ભાગનોને વસ્તુ અથવા ચીજ માટે ઉપયોગ કરવામાં આવેલો હોય તેનો સમાવેશ થાય છે ;

(૩) “માટો શિકાર” એટબે આનુસૂચિ ઉમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈપણ પણ ;

(૪) “બોર્ડ” એટબે કલમ ફંડી પેટ્રો-કલમ (૧) હેઠળ રચાયેલ વન્ય પ્રાણી સલાહકાર બોર્ડ ;

(૫) “બંદી પણું” એટબે આનુસૂચિ-૧, આનુસૂચિ-૨, આનુસૂચિ-૩ અથવા આનુસૂચિ-૪માં નિર્દિષ્ટ કરેલ, પક્ષીઓની અથવા રાજ્યોની અથવા બંધનાવસ્થામાં જેનો ઉછેર થયો હોય તેવું પણ ;

(૬) “છોર”માં જેંસ, આખલા, બળદ, ઊંટ, ગાય, પાળેલા હાથી, ગવેડાં, બકરાં, ઘોડા, ખરચર, હુક્કર અને ઘેટાંનો સમાવેશ થાય છે અને તેમનાં બચ્ચાનો પણ તેમાં સમાવેશ થાય છે;

(૭) “મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંશોધન અધિકારી” એટલે કલમ રની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ક) હેઠળ એ હેસિયતથી નિમાયેલ વ્યક્તિત્વ;

(૮) “શિકારબંધી વિસ્તાર” એટલે કલમ ઉઠની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ શિકાર કરવા માટે જે વિસ્તાર બંધ હોવાનું જાહેર કરેલ હોય તે વિસ્તાર;

(૯) “કલેક્ટર” એટલે જિલ્લાના મહેસૂલી વહીવટનો હવાલો ધરાવતા મુખ્ય અધિકારી;

(૧૦) (ક) કોઈ રાજ્યના સંબંધમાં “આ અધિનિયમનો આરંભ” એટલે તે રાજ્યમાં આ અધિનિયમનો આરંભ;

(૧૧) (ખ) આ અધિનિયમની કોઈ જોગવાઈના સંબંધમાં “આ અધિનિયમનો આરંભ” એટલે સંબંધિત રાજ્યમાં તે જોગવાઈનો આરંભ.

(૧૨) “મુગયા” એટલે કલમ ઉઠની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ક) હેઠળ વન્ય પ્રાણી સંશોધન નિયામક તરીકે નિમાયેલી વ્યક્તિત્વ;

(૧૩) “મુગયાવન” એટલે કલમ ઉઠ હેઠળ મુગયાવન તરીકે જાહેર કરેલ વિસ્તાર;

(૧૪) “સરકારી મિલકત” એટલે કલમ ઉઠમાં ઉલ્લેખલી કોઈપણ મિલકત ;

(૧૫) “કુદરતી નિવાસસ્થાન”માં કોઈપણ વન્ય પણ પણનું કુદરતી ધર હોય તેવી જમીન, પાણી અથવા વનસ્પતિનો સમાવેશ થાય છે ;

(૧૬) “શિકાર કરવો” એ શબ્દપ્રયોગનાં વ્યક્રણી રૂપો અને સમૂલીય શબ્દો સહિત તેમાં—

(ક) કોઈપણ વન્ય પણને પકડવા, મારવા, ઝેર આપવા, જળમાં ફસાવવા અને ફાંસલામાં નાખવાનો અને તેમ કરવાના દરેક પ્રયત્નનો;

(ખ) પેટા-ખંડ (ક)માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈપણ હેતુ માટે વન્ય પણને તગડવાનો ;

(ગ) ઓવા પણના શરીરના કોઈ ભાગ ઉપર ઈજા કરવાનો અથવા તેને મારી નાખવાની અથવા તેના અંગ-છુટનો અથવા વન્ય પક્ષીની અથવા સરીસૃપવંશીય પ્રાણીની બાબતમાં, એવાં પક્ષી અથવા સરીસૃપવંશીય પ્રાણીનાં દીઠાં અથવા માળાને પીંખી નાખવાનો,

સમાવેશ થાય છે ;

(૧૭) “જમીન”માં નહેર, વહેળો અને પાણીનાં બીજાં વહેણ, જળશો, નદીઓ, જશણો અને તળાવ, પછી તે કુદ્રિમ કે કુદરતી હોય તો પણ તેનો સમાવેશ થાય છે અને ખડકો અને મોટી શિલાનો પણ તેમાં સમાવેશ થાય છે ;

(૧૮) “લાઈસન્સ” એટલે આ અધિનિયમ હેઠળ આપેલ લાઈસન્સ ;

(૧૯) “ઉત્પાદક” એટલે પણમાંથી બનતી વસ્તુઓનો ઉત્પાદક ;

(૨૦) “માંસ”માં શુદ્ધ વન્ય ઉપદ્રવી જીવ સિવાયના કોઈ વન્ય પણનાં લોહી, હાડકાં, અસ્થિબંધન, દીડાં, ચરબી અને પકડવેલા કે કાચ. માંસનો સમાવેશ થાય છે ;

(૨૧) “રાશ્નીય ઉપવન” એટલે કલમ ઉપ અથવા કલમ ઉઠ હેઠળ રાશ્નીય ઉપવન તરીકે જાહેર કરેલ અથવા કલમ ફફની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ જાહેર કર્યો હોવાનું જણાતો વિસ્તાર ;

(૨૨) “જહેરનાં” એટલે રાજ્યપત્રમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ જહેરન મું ;

- (૨૩) “પરમિત” એટબે આ અધિનિયમ હેઠળ અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ હેઠળ આપેવી પરમિત;

(૨૪) “વ્યક્તિ”માં પેઢીનો સમાવેશ થાય છે;

(૨૫) “દ્રાવેલું” એટબે આ અધિનિયમ હેઠળ કરેલા નિયમોથી દ્રાવેલું;

(૨૬) “અભ્યારણી” એટબે કલમ ૧૮ અથવા કલમ ૩૮ હેઠળ વન્ય પ્રાણી અભ્યારણી તરીકે જહેર કરેલ અથવા કલમ દફની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ જહેર કર્યો હોવાનું ગણુંતો વિસ્તાર;

(૨૭) “નાના શિકાર” એટબે અનુસૂચિ-૪માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ પણ ;

(૨૮) “ખાસ શિકાર” એટબે અનુસૂચિ-૨માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ પણ ;

(૨૯) સંઘ રાજ્યકોન્સના સંબંધમાં, “રાજ્ય સરકાર” એટબે સંવિધાનની કલમ ૨૩૮ હેઠળ રાષ્ટ્રપતિએ નીમેલા સંઘ રાજ્યકોન્સના વહીવર્તકતા ;

(૩૦) “પ્રાણીઓના ખાલમાં મસાલો ભરવાનો કસબ્બ” એ શબ્દપ્રયોગનાં વ્યાકરણી રૂપો અને સમૂચીય શબ્દો સહિત એ શબ્દ એટબે, મૃગયા-ચિહ્નન તૈયાર કરવું, તેના પર પ્રક્રિયા કરવી અથવા તે જગવવું;

(૩૧) “મૃગયા-ચિહ્નન” એટબે કોઈપણ કૃત્રિમ કે કુદરતી રીતે શાખેલું કે જગવેલું, ઉપદ્રવી જીવ સિવાયનું કોઈ બંદી પણ અથવા વન્ય પણ આખું અથવા તેનો કોઈ ભાગ, અને તેમાં—

(ક) રુંગાટીલાણા ચામડાં, પાતળાં ચામડાં અને પ્રાણીઓની ખાલમાં મસાલો ભરવાના કસબની પ્રક્રિયા મારફત તૈયાર કરી જોઈવે આખા પણુંના કે તેના કોઈ ભાગના નમૂનાઓનો; અને

(ખ) સાંઘર્થીંગ, શિગડું, જોડાનાં શિગડાં, વાળ, પીંછાં, નાખ, દાંત, કસ્તૂરી, દીંડા અને માળાનો સમાવેશ થાય છે;

(૩૨) “પ્રક્રિયા કર્યા વિનાનું મૃગયા-ચિહ્નન” એટબે પ્રાણીઓની ખાલમાં મસાલો ભરવાના કસબની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી ન હોય તેવું, ઉપદ્રવી જીવ સિવાયનું બંદી પણ અથવા વન્ય પણ આખું અથવા તેનો ભાગ અને તેમાં તાજા મારેલા વન્ય પણુંનો સમાવેશ થાય છે;

(૩૩) “વાહન” એટબે જમીન, પાણી અથવા હવામાં અવરનવર કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતું કોઈ સાધન અને તેમાં બેંસ, આખરો, બળદ, ઊંડ, ગંધું, હાથી, ધોડા અને ખચ્ચરનો સમાવેશ થાય છે;

(૩૪) “ઉપદ્રવી જીવ” એટબે અનુસૂચિ-૫માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ વન્ય પણ ;

(૩૫) “શક્તિ”માં દારુગોળો, તીરકામંડાં, સ્ફોર્ટક પદાર્થ, અરિનશાંખો, ઝાંડાં, ચખ્પાં, જાળીઓ, ઝેર, જળ અને ફંસલા અને પણુંને બેભાન બનાવી શકે, લદચાવી શકે, નાટ કરી શકે, ઇંજ પડોંચાડી શકે અથવા મારી નાખી શકે તેવાં સાધનો કે ઉથિયારનો સમાવેશ થાય છે;

(૩૬) “વન્ય પણું” એટબે સરમાવે જંગલી જળાનું હોય તેવું કોઈ પણ અને તેમાં અનુસૂચિ-૧, અનુસૂચિ-૨ અનુસૂચિ-૩, અનુસૂચિ-૪ અથવા અનુસૂચિ-૫માં નિર્દિષ્ટ કરેલ ગમે ત્યારે જળાઈ આવતા કોઈપણ પણુંનો સુસ્પાવેશ થાય છે;

(૩૭) “વન્ય પ્રાણી”માં કોઈ પણ, મધમાખી, પંનજીયાં, કાચબા, કરચલા, માછલી અને કંસારીનો અને કોઈ કુદરતી નિવાસસ્થાનોના ભાગ રૂપ હોય તેવી જગ્યામાંની કે જમીન પરનો વનસ્પતિનો સમાવેશ થાય છે;

(૩૮) “વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી” એટબે કલમ ૪૩૧ પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ખ) હેઠળ તે હેચિયતથી નિમાયેલ વ્યક્તિ.

પ્રકરણ ૨

અધિનિયમ હેઠળ નીમાના સત્તાધિકારીઓ અથવા રચવાનાં સત્તાનુંણો

નિયામક
અને બીજા
અધિકારી-
ઓની
નિમણૂક.

૩. (૧) કેન્દ્ર સરકાર, આ અધિનિયમના હેતુઓ માટે નીચેના અધિકારીઓ નીમી શક્યો:—

(ક) વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ નિયામક;

(ખ) મદદનીશ વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ નિયામક; અને

(ગ) જરૂરી હોય તેવા બીજા અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ.

(૨) નિયામક, આ અધિનિયમથી અથવા તે હેઠળ પોતાની ફરજો બજાવવામાં અને પોતાની સત્તા વાપરવામાં, કેન્દ્ર સરકાર વખતોવખત આપે તેવા સામાન્ય અથવા ખાસ આદેશોને અધીન રહેશે.

(૩) આ કલમ હેઠળ નિમાયેલા મદદનીશ વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ નિયામક અને બીજા અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ નિયામકના તાબા હેઠળ રહેશે.

મુખ્ય વન્ય
પ્રાણી સંરક્ષણ
અધિકારી
અને બીજા
અધિકારી-
ઓની નિમણૂક
આભાત.

૪. (૧) રાજ્ય સરકાર, આ અધિનિયમના હેતુઓ માટે નીચેના અધિકારીઓ નીમી શક્યો:—

(ક) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી;

(ખ) વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી; અને

(ગ) જરૂરી હોય તેવા બીજા અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ;

(૨) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી, આ અધિનિયમથી અથવા તે હેઠળ પોતાની ફરજો બજાવવામાં અને પોતાની સત્તા વાપરવામાં, રાજ્ય સરકાર વખતોવખત આપે તેવા સામાન્ય અથવા ખાસ આદેશોને અધીન રહેશે.

(૩) આ કલમ હેઠળ નિમાયેલા વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અને બીજા અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીના તાબા હેઠળ રહેશે.

સત્તા-
સાંપણી.

૫. (૧) નિયામક, કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી લઈને પોતાના તાબા હેઠળના કોઈપણ અધિકારીને, હુકમમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી હોય તે શરતોને અધીન રહીને, આ અધિનિયમ હેઠળ પોતાની તમામ અથવા તે પેકી કોઈપણ સત્તા અને ફરજો વેખિત હુકમ કરીને સાંપણી શક્યો.

(૨) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી, રાજ્ય સરકારની પૂર્વ મંજૂરી લઈને, પોતાના તાબા હેઠળના કોઈપણ અધિકારીને, હુકમમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી શરતો હોય તો તેને અધીન રહીને, કલમ ૧૧ની પેટોકલમ (૧) ના -ખંડ (૩) હેઠળ હોય તે સિવાયની, આ અધિનિયમ હેઠળની પોતાની તમામ અથવા કોઈપણ સત્તા અને ફરજો વેખિત હુકમ કરીને સાંપણી શક્યો.

(૩) નિયામકે અથવા સુધ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ આપેલા કોઈ સામાન્ય અથવા ખાસ આદેશોને અથવા મૂકેલી શરતને અધીન રહીને, કોઈપણ સત્તા વાપરવા ગાટે, નિયામકે અથવા મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ સાધિકૃત કરેલ કોઈપણ વિકિત તે સત્તાનો જાણે કે તેને સાંપણી દ્વારા નહિ પરંતુ આ અધિનિયમથી સીધી જ મળી હોય તે જ રીતે અને તેવી જ અસરથી વાપરી શક્યો.

વન્ય પ્રાણી
સલાહકાર
બાઉન્ડિની
રચના.

૬. (૧) રાજ્ય સરકારે અથવા સંઘ રાજ્યકોન્સેન્ટ્રની બાબતમાં વહીવટકર્ણિયે આ અધિનિયમના આરંભ પછી, બનની ત્વરાંથે નીચેના સભ્યોના બનદ્યો વન્ય પ્રાણી સલાહકાર બાઉન્ડિની રચના કરવી જોઈશે:—

(ક) રાજ્ય અથવા સંઘ રાજ્યકોન્સેન્ટ્રના વન ખાતાનો હત્યાલો ધરાવતા મંત્રી અથવા રોવા કોઈ મંત્રી ન હોય તો, યથાપ્રસંગ, રાજ્ય સરકારના મુખ્ય સચિવ અથવા સુધ્ય રાજ્યકોન્સેન્ટ્રની સરકારના મુખ્ય સચિવ, નેમો સંદેશ ગણાશે;

(ખ) યથાપ્રસંગ, રાજ્ય વિધાનમંડળના બે સભ્યો અથવા વિધાનમંડળના સંઘ રાજ્યકોન્સેન્ટ્રની બાબતમાં, સંઘ રાજ્યકોન્સેન્ટ્રના વિધાનમંડળના બે સભ્યો;

(ગ) રાજ્ય સરકારના અથવા સંઘ રાજ્યકોન્સેન્ટ્રની સરકારના વન ખાતાનો હત્યાલો ધરાવતા સચિવ;

(ધ) મુખ્ય વન સંરક્ષક, હોદાની રૂપો;

- (ચ) નિયામકે નિયુક્ત કરવાના અધિકારી;
- (દ) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી, હોદાની રૂએ;
- (૭) રાજ્ય સરકારના એટિબિપ્રાય મુનલ, વન્ય પ્રાણીના સંરક્ષણમાં રસ ધરાવતા હોય તેવા વર્ધમાં વર્ધું પંદર બીજા એથિકારીઓ અને બિન-સરકારી એથિકારીઓ.
- (૮) રાજ્ય સરકાર, મુખ્ય વન સરકાર અથવા મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને બોર્ડના સેકેટરી તરીકે નીમશે.

- (૯) પેટો-કલમ (૧)ના ખંડ (૮)માં ઉલ્લેખેલ બોર્ડના સભ્યોના હોદાની મુદ્દત અને તેઓમાં ખાલી પડતી જરૂરીઓ ભરવાની રીત દ્વારાવામાં આવે તેવી રહેશે.
- (૧૦) સુધ્યો પોતાની ફરજે બજાવવામાં થયેલા ખર્ચના સંબંધમાં, રાજ્ય સરકાર દ્વારા તેવાં ભથ્થાં મેળવવા હક્કાર રહેશે.

- ૭. (૧) રાજ્ય સરકાર આદેશ કરે તેવા સ્થળો બોર્ડ વર્ષમાં ઓછાં ઓછાં બે વર્ષત મળશે.
- (૨) બોર્ડ (કોરમ સહિતની) પોતાની કાર્યરીતિનું નિયમન કરવું જોઈશે.

- (૩) બોર્ડમાં કોઈ ખાલી જગ્યા હોવાને કારણે અથવા તેની રચનામાં કોઈ ખાલી હોવાને કારણે અથવા તેસના યુણુદોષને અસર કરતી ન હોય તેવી બોર્ડની કાર્યરીતિમાંની કોઈ અનિયમસરતાને કારણે જ બોર્ડનું કોઈ કાર્ય અથવા કાર્યવાહી જેચકાયદેસર ગણ્યાશે નહિએ.

૮. નીચેની બાબતોમાં, રાજ્ય સરકારને સલાહ આપવાની વન્ય પ્રાણી સલાહકાર બોર્ડની ફરજ રહેશે :—

- (ક) અભ્યારાય, ચાંદીય ઉપવન, મૃગયાવન અને શિકારનાંધી વિસ્તારો તરીકે જહેર કરવાની વિસ્તારોની પસંદગી બાબતમાં અને તેમના વહીવટ બાબતમાં;
- (ખ) આ અધિનિયમ હેઠળ લાઈસન્સો અને પરમિટો આપવાની નીતિ ધરવા બાબતમાં;
- (ગ) કોઈ અનુસૂચિના સુધારાને લગતી કોઈ બાબતમાં; અને
- (ધ) રાજ્ય સરકાર તેને મોકલે તેવી વન્ય પ્રાણીના સંરક્ષણ સાથે સંકળાયેલી બીજી કોઈ પણ બાબતમાં.

પ્રકરણ ૩

વન્ય પશુનો શિકાર

- ૯. (૧) કોઈપણ વ્યક્તિ, અનુસૂચિ-૧માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈપણ વન્ય પશુનો શિકાર કરી શકશે નહિએ.

- (૨) કોઈપણ વ્યક્તિ, પેટો-કલમ (૧) હેઠળ રાપેલા લાઈસન્સમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ શરતો હેઠળ અને તે અનુસાર હોય તે સિવાય, અનુસૂચિ-૨, અનુસૂચિ-૩ અથવા અનુસૂચિ-૪માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈપણ વન્ય પશુનો શિકાર કરી શકશે નહિએ.

- (૩) પેટો-કલમ (૨)માં જગ્યાવેલ લાઈસન્સ મેળવવા માગતી કોઈ વ્યક્તિનો દ્વારાવામાં આવે તેવા નમૂનામાં અને તેટલી હી આપીને, મુખ્ય વન્ય પશુ સંરક્ષણ અધિકારીને અથવા રાજ્ય સરકારે જા આર્થિક અધિકૃત કરેલ બીજા કોઈ એથિકારી (જેનો આમાં હવે પછી “એથિકૃત એથિકારી” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)ને અરજી કરવી જોઈશે.

- (૪) પેટો-કલમ (૩) હેઠળની અરજી, નીચેના તમામ અથવા કોઈપણ પ્રકારના લાઈસન્સ માટે કરી શકશે :—

- (ક) ખાસ શિકારનો શિકાર કરવા માટેનું લાઈસન્સ.
- (ખ) મોટા શિકારનો શિકાર કરવા માટેનું લાઈસન્સ.
- (ગ) નાના શિકારનો શિકાર કરવા માટેનું લાઈસન્સ.
- (ધ) વન્ય પશુને ફસાવીને પકડવા માટેનું લાઈસન્સ.

બોર્ડ આનુ-
ભરવાની
કાર્યરીતિ.

વન્ય પ્રાણી
સલાહકાર
બોર્ડની ફરજે.

વન્ય
પશુનોનો
શિકાર.

પરંતુ એવું કોઈ લાઈસન્સ તેમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવા પશુનો શિકાર કરવા આથવા તેને ફસાવીને પકડવા પૂરતું જ મર્યાદિત રાખી શકાશે.

(પ) પેટા-કલમ (૩) હેઠળની અરજી મળ્યે, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી આથવા અધિકૃત અધિકારી, અરજદાર લાઈસન્સ મેળવવાની યોગ્યતા ધરાવે છે કે નહિ એ વિષે પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી તપાસ કર્યા પણી, તે લાઈસન્સ આપવા કે ન આપવાના કારણની વેખિત નોંધ કરીને એવું લાઈસન્સ આપી શકાશે આથવા આપવાની ન પાડી શકશે; અને લાઈસન્સ એ પવાની ના પુંચાવામાં આવે ત્યારે, તે માટે ભરેલી કી અરજદારને પાછી આપવા જોઈશ.

(૬) આ કલમ હેઠળ આપેલું લાઈસન્સ—

(ક) હાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં હોવું જોઈશ;

(ખ) તેમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેટલી મુદ્દત માટે માન્ય હોવું જોઈશ;

(ગ) હાવવામાં આવે તેવી શરતો અને નિયંત્રણને અધીન રહેશે;

(ઘ) બીજના નામે કરી શકાશે નહિ.

૧૦. (૧) દરેક લાઈસન્સ ધરાવનારે, લાઈસન્સ ચાલુ હોય તે દરમિયાન, તેણે મારેલાં આથવા પકડેલાં ઉપરાંતી જીવ સિવાયના વન્ય પશુઓનું હાવવામાં આવે તેવી વિગતોવાળું રેકર્ડ રાખવું જોઈશ.

(૨) લાઈસન્સ ધરાવનારે અનુસૂચિ-૨ આથવા અનુસૂચિ-૩માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ પશુ માર્ગ હોય, ધાયલ કર્યું હોય આથવા પકડયું હોય ત્યારે, તણે, એવી રીતે માયાની, ધાયલ કર્યાની આથવા પકડયાની તારીખથી મોડામાં મોડું પંદર દિવસની અંદર આથવા લાઈસન્સમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ વિસ્તાર છોડતાં પહેલાં, એ બેમાંથી જે વહેલું બને ત્યારે, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી આથવા અધિકૃત અધિકારીને તેણે મારેલ, ધાયલ કરેલ આથવા પકડેલાં હાવવેલી વિગતોની વેખિત જાણ કરવી જોઈશ.

(૩) દરેક લાઈસન્સ ધરાવનારે, એવા લાઈસન્સની મુદ્દત પૂરી થાય તે તારીખથી મોડામાં મોડું પંદર દિવસની અંદર, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ તેણે રાખેલ રેકર્ડ અને લાઈસન્સ મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી આથવા અધિકૃત અધિકારીને આપી દેવાં જોઈશ, અને પેટા-કલમ (૧) હેઠળ તેણે રાખેલ રેકર્ડનું ખરાપાણું પ્રમાણિત કરતી હાવવેલા નમૂના મુજબની જાહેરાત ઉપર સહી કરવી જોઈશ.

૧૧. (૧) તે વખતે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદામાં ગમે તે મળકૂર હોય તે છતાં અને પ્રકરણ જની જોગ-વાઈઓને અધીન રહીને,—

(ક) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી, પોતાને એવી ખાતરી થાય કે અનુસૂચિ-૧માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ વન્ય પશુ, માનવજીવન માટે ભયજનક બન્યું છે આથવા તે સાનું થઈ શકે નહિ એટલી હદે આશકત આથવા રોગપ્રસ્ત બન્યું છે, તો વેખિત હુકમ કરીને અને તેનાં કારણો જણાવીને, એવા પશુનો શિકાર કરવા માટે કોઈપણ વ્યક્તિને પરવાનગી આપી શકશે આથવા તેવા પશુનો શિકાર કરવાની શકશે.

(ખ) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી આથવા અધિકૃત અધિકારી, પોતાને એવી ખાતરી થાય કે અનુસૂચિ-૨, અનુસૂચિ-૩, અથવા અનુસૂચિ-૪માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ વન્ય પશુ, માનવ જીવન આથવા (જમીન ઉપરના ઊભા પાક સહિતની) મિલકત માટે ભયજનક બન્યું છે આથવા તે સાનું થઈ શકે નહિ એટલી હદે આશકત આથવા રોગપ્રસ્ત બન્યું છે, તો વેખિત હુકમ કરીને અને તેનાં કારણો જણાવીને, એવા પશુનો શિકાર કરવા માટે કોઈપણ વ્યક્તિને પરવાનગી આપી શકશે આથવા એવા પશુનો શિકાર કરવાની શકશે.

(૨) પોતાના આથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિનાં રક્ષણ માટે કોઈ વન્યપશુને શુદ્ધબુદ્ધિથી મારી નાંખવું આથવા ધાયલ કરવું તે ગુનો જણાશે નહિ:

પરંતુ જ્યારે એવું રક્ષણ જરૂરી બને, ત્યારે જે કોઈ વ્યક્તિ આ અનિનિયમ આથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ આથવા હુકમની જોગવાઈ બોનું ઉલ્લંઘન કરીને કોઈ કર્યું કરતી હોય તેને, આ પેટા-કલમમાંના કોઈ મળકૂરથી દોષ-મુક્ત હોવાનું જણું શકશે.

(૩) કોઈપણ વ્યક્તિના રક્ષણ માટે મારેલ આથવા ધાયલ કરેલ કોઈ વન્ય પશુ, સરકારી મિલકત જણાશે.

૧૨. આ અધિનિયમમાં અન્યત્ર ગમે તે મળકૂર હોય તે છતાં, કોઈ વ્યક્તિને, હ્યાવવામાં આવે તેવી ફી ભર્યે, પરમિત આપવા માટેનાં કારણે જાણવતો બેખિત હુકમ કરીને પરમિતમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તે શરતોને અધીન રહીને તે ધરાવનારને એવી પરમિતમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ વન્ય પશુનો શિકાર કરવાનો અધિકાર મળે તેવી પરમિત નીચેના હેતુઓ માટે આપવાનું મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી માટે કાયદેસર ગણાશે:—

ખાલ હેતુઓ
માટે પરમિત
આપવા
બાબત.

- (ક) શિકાણના;
- (ખ) વૈજ્ઞાનિક સંશોધનના;
- (ખા) વૈજ્ઞાનિક વ્યવસ્થાના.

સ્પાદીકરણ.—ખાંડ (ખા)ના હેતુઓ માટે “વૈજ્ઞાનિક વ્યવસ્થા” એ શબ્દપ્રોગ એટલે—

- (૧) કોઈ વન્ય પશુઓના વૈકલ્પિક કુદરતી નિવાસસ્થાનની કરેલી સ્થાનબદ્ધી; અથવા
- (૨) કોઈ વન્ય પશુઓને મારી નાખ્યા વિના અથવા ઊર આપ્યા વિના અથવા નષ્ટ કર્યા વિના, વન્ય પ્રાણીઓની વસતી-વ્યવસ્થા;
- (૩) પ્રાણી બાજ, સંગ્રહાલય તેના જેવી બીજી સંસ્થાઓ માટે નમૂના ભેગા કરવા:

પરંતુ—

- (ક) અનુસૂચિ-૧માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કોઈ વન્ય પશુઓના સંબંધમાં કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ-પરવાનગી લીધા સિવાય, અને
- (ખ) કોઈ બીજા વન્ય પશુઓના સંબંધમાં, રાજ્ય સરકારની પૂર્વ-પરવાનગી લીધા સિવાય,
- એવી પરમિત આપી શકાશે નહિ.

૧૩. મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી, રાજ્ય સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમોને અધીન રહીને, સભળ અને પૂરતાં કારણોસર તેની બેખિત નોંધ કરીને, આ પ્રકરણ હેઠળ આપેલ કોઈ લાઈસન્સ મોકૂફ રાખી શકશે:

લાઈસન્સ
મોકૂફ
અથવા ૨૯
કરવા બાબત.

પરંતુ લાઈસન્સ ધરાવનારને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા સિવાય, એવું લાઈસન્સ મોકૂફ રાખી અથવા રદ કરી શકાશે નહિ.

૧૪. (૧) કલમ ૮ હેઠળ લાઈસન્સ આપવાની ના પાડતા હુકમ અથવા કલમ ૧૩ હેઠળ લાઈસન્સ મોકૂફ રાખતા અથવા રદ કરતા હુકમ ઉપર— આપીલ.

- (ક) અધિકૃત અધિકારીએ હુકમ કર્યો હોય તો, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને, અથવા
- (ખ) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ હુકમ કર્યો હોય તો, રાજ્ય સરકારને આપીલ થઈ શકશે.
- (૨) પેટ્રો-કલાય (૧) હેઠળ મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ આપીલમાં કરેલા હુકમની ભાબતમાં બીજી આપીલ રાજ્ય સરકારને થઈ શકશે.
- (૩) ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે તેને અધીન રહીને, આ કલમ હેઠળ આપીલમાં કરેલો દરેક હુકમ આપીલ ગણાશે.

(૪) જેની વિરુદ્ધ આપીલ કરવામાં આવી હોય તે હુકમની આરજાદારને જાણ થયાની તારીખથી ગંદર દિવસની ગંદર આપીલ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, કોઈ આપીલ દાખલ કરી શકાશે નહિ:

પરંતુ આપીલ સત્તાઅધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે આપીલ કરનારને, સમયસર આપીલ ન કરવા માટે પૂરતું કારણ હતું નો, ઉપર જણાવેલ મુદ્દન પૂરી થયા પછી, તેઓ આપીલ દાખલ કરી શકશે.

વન્ય
પશુઓનાં
બચ્ચાઓનાં
અને માદાનાં
શિકાર બાબત.

૧૫. લાઈસન્સ દ્વારા ખાસ કરીને અધિકૃત કરેલ હોય તે સિવાય, કોઈપણ વ્યક્તિ ઉપદ્રવી જીવ સિવાયના કોઈ વન્ય પશુનાં બચ્ચાઓનાં અથવા એવા પશુની કોઈ માદાનો અથવા મખમલી રૂંવાટીચાળાં થીંગ ઊગાં હોય તેવા શુકશે અને જહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કરેલ વિસ્તારમાં, સદરહુ મુદ્દન દરમિયાન અવા પશુનો શિકાર કરવા હેવામાં ગાવશે નહિ.

શિકારબાધીની
મુદ્દન જહેર
કરવા બાબત.

(२) पेटा-क्लम (१)नी जेगवाईजो, आ अथे राज्य सरकार अन्यथा निर्दिष्ट करे ते सिवाय, उपद्रवी श्वनी बाबतमां लागु पडथे नहि.

शिक्षा
करवा
उपर नियंत्रण

१७. (१) कोईपाणु व्यक्ति—

(३) पृष्ठी अथवा जमीन उपर चालता पैदांवाणा के थंगसंचालित वाहनमांथी अथवा तेना द्वारा अथवा विमान द्वारा कोईपाणु वन्य पशुनो शिक्षा करी शक्ये नहि;

(४) कोई वन्य पशुने तपकवाना के भडकवीने भगाडवाना हेतु माटे विमान, मोटर वाहन अथवा लूंबायनो उपयोग करी शक्ये नहि.

(५) वन्य पशुने इसावीने पकडवाना लाईसन्स हेठा वन्य पशु पकडवाना संबंधमां छोय ते सिवाय, कोई वन्य पशुनो रसायण, स्ट्रोक पदार्थ, जलीओ, छुपा खाड, झेर, और चोपडेल हथियार, जग अथवा फँसलाची शिक्षा करी शक्ये नहि;

(६) एक बोर्नी बांदूक वडे शिक्षा करवाना लाईसन्सी खास रीते अधिकार आप्यो होय ते सिवाय, खास शिक्षा अथवा माटा शिक्षाना शिक्षा राईफ़ल सिवाय करी शक्ये नाहि.

(७) शिक्षाना हेतु माटे, कोई वनस्पतिने आग लगाई शक्ये नहि;

(८) भाराण उपर आवतां मांसभक्षी पशुओनी बाबतमां, लाईसन्स हेठा तेम करवा माटे ख.स रीते अ.धि. कर आप्यो होय ते सिवाय, रात्रिना क्लाओं दरभियान एटवे के सूर्योदय वयसे कोई वन्य पशुनो शिक्षा करी शक्ये नहि;

(९) भाततीर अ.ने जगपक्षीजोनी बाबतमां छोय ते सिवाय, वन्य पशु जे स्थगेथी मांहूं चाटां छोय अथवा वीरकमांथी पृष्ठी पीतां छोय तां अथवा तेना जेवी बीज पाणी पीवानी जगाओ अथव त्यां जवाना रसता अने मार्ग उपर कोई वन्य पशुनो शिक्षा करी शक्ये नहि;

(१०) सरकारनी मालिकीनी न होय तेवी कोई जमीनना मालिकी अथवा तेना एजान्टनी अथवा तेना कायदेसर लोगवटो करनारनी संमति विना तेवी जमीन उपर कोई वन्य पशुनो शिक्षा करी शक्ये नहि;

(११) योते ते हेतु माटे लाईसन्स धरावतो छोय ते छतां, क्लम १८मां उल्लेखेल शिक्षाबंधीनी मुद्रत दरभियान कोई वन्य पशुनो शिक्षा करी शक्ये नहि;

(१२) जगपक्षी, चक्र, तेतर, अथवा तेवां सजातीय पक्षी सिवाय, कोई वन्य पशुनो, कूतरानी मददथी शिक्षा करी शक्ये नहि.

(१३) पेटा-क्लम (१)नी जेगवाईजो उपद्रवी श्वोनी बाबतमां लागु पडथे नहि.

प्रकरण ४

आभयारण्य, राष्ट्रीय उपवन, मृगयावन आने शिक्षाबंधी विस्तारे

आभयारण्यो

आभया-
रण्यनी
जाहेशात
करवा बाबत.

१८. (१) राज्य सरकार, ये.त.ने एम लागे के कोई अ.राष्य विस्तार, वन्यप्राणी अथवा तेना परिसरना जतन, विस्तार अथवा विकासन हेतु माटे, परिस्थितिविहान, प्रृष्ठी तथा वनस्पति सूचित, भूस्वरूपविश्वान, प्राकृतिक अथवा प्रृष्ठीविश्वाननी द्रष्टिये पूर्ण महार्व धरावे छे, तो तेने जाहेशनामाथी, आभय राष्य तरीके जाहेर करी शक्ये.

(२) पेटा-क्लम (१)मां उल्लेखेल जाहेशनामामां, शक्य होय तेटवे सुधी, एवा विस्तारनां स्थान अने हट निर्दिष्ट करवां जाईशे.

२४. क्लमना हेतुओ मटे, ते विस्तरनु वार्णन, भार्गो, नदीओ, टेकरीओ, अने बीज जाहांती अने सहेलाईथी ओणाखाई आवे तेवी सरहदो द्वारा करवुं पूरतु गणाये.

२५. कोई विस्तरने, अभय राष्य तरीके जाहेर करवामां आवे त्यारे क्लेक्टरे, आभयारण्यनी हटमां आवता विस्तारनी जमीनमां अथव तेवी उपर, कोई व्यक्तिना डकना अस्तित्व, प्रकृत ज.ने प्रतित संबंधी तपास करवी जाईशे अ.ने ते नक्की करवां जाईशे.

क्लेक्टरे
एक नक्की
करवा बाबत.

२०. क्लम १८ हेठा जाहेशनामुं बाहर पाड्या पक्षी, वसियती अथवा बिनवसियती वारसाहक द्वारा संपादन करेल होय ते सिवाय, एवा जाहेशनामा निर्दिष्ट करेल विस्तारनी हटोनी अंदरनां विस्तारमां अ.वेली जमीनमां, के तेना उपर कोई हक संपादिक करी शक्ये नहि.

वधु उक्की
प्राप्ति माटे
प्रतिबंध.

૨૧. કલમ ૧૮ હેઠળ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હોય ત્યારે ક્લેક્ટરે, તેમાં સમાવિષ્ટ કરેલા વિસ્તારમાંના અથવા તેવા વિસ્તારની આજ્રુબાન્જુમાંના દરેક નગર અને ગામમાં પ્રાદેશિક ભાષામાં ઉદ્ઘોષણા પ્રસિદ્ધ કરવી જોઈશે અને તેમાં,—

ક્લેક્ટરે
ઉદ્ઘોષણા
કરવા બાબત.

(ક) શક્ય હોય તેટલે સુધી, અભયારણ્યનાં સ્થળ અને હદ નિર્દિષ્ટ કરવાં જોઈશે, અને

(ખ) કલમ ૧૮માં જાણવેલા કોઈ હક માટે દાવો કરતી વ્યક્તિને, જરૂરી વિગતો સાથે એવા હકનો પ્રકાર અને મર્યાદા અને તેના સંબંધમાં માગેલ વળતરની હોય તે રકમ અને તેની વિગતો નિર્દિષ્ટ કરતો લેખિત દાવો, જરૂરવેલા નમૂનામાં, એવી ઉદ્ઘોષણાની તારીખથી બે મહિનાની અંદર, ક્લેક્ટર સમકા રન્જ કરવાનું ફરમાવું જોઈશે.

ક્લેક્ટરે
તપાસ
કરવા બાબત.

૨૨. ક્લેક્ટરે, દાવેદાર ઉપર છરાવેલી નોટિસ બજાવ્યા પછી, જેટલે સુધી ચાલ્ય સરકારના રેકર્ડ ઉપરથી તેનાથી પરિચિત હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિના પુરાવા ઉપરથી તે નક્કી થઈ શકે તેટલે સુધી—

(ક) કલમ ૨૧ના અંદર (ખ) હેઠળ તેની સમકા રન્જ કરવામાં આવેલ દાવા; અને

(ખ) કલમ ૧૮માં જાણવેલ અને કલમ ૨૧ના અંદર (ખ) હેઠળ દાવો કરવામાં આવ્યો ન હોય તેવા કોઈ હકનો અસ્થિત્વ વિપે,

તપાસ કરવી જોઈશે.

૨૩. એવી તપાસ કરવાના હેતુ માટે, ક્લેક્ટર નીચેની સત્તા વાપરી શક્ષે:—

ક્લેક્ટરની
સત્તા.

(ક) કોઈ જમીનમાં અથવા તેની ઉપર પ્રવેશવાની અને તેની માપણી, તથા નિશાની કરવાની અને તેનો નક્કો બનાવવાની અથવા તેમ કરવા માટે બીજા કોઈ અધિકારીને અધિકાર આપવાની સત્તા;

(ખ) દાવાની ઈન્સાહી કાર્યવાહી માટે દીવાની ન્યાયાલયમાં નિહિત થઈ હોય તે જ સત્તા.

૨૪. (૧) કલમ ૧૮માં ઉલ્લેખેલ કોઈ જમીનમાંના અથવા તે ઉપરના હકના દાવાની બાબતમાં ક્લેક્ટરે, પૂર્ણતઃ અથવા અંશતઃ તેનો સ્વીકારકરતો અથવા તે નામંજૂર કરતો હુકમ કરવો જોઈશે.

હક સંપાદિત
કરવા બાબત.

(૨) તે દાવો પૂર્ણતઃ અથવા અંશતઃ સ્વીકારવામાં આવ્યો હોય તો ક્લેક્ટર,—

(ક) સૂચિત અભયારણ્યની હદમાંથી તેવી જમીન બાકાત રાખી શક્ષે; અથવા

જન
૧૮૯૪
નો
૧૯૬૦થી.
(ખ) એવી જમીનના માલિક અથવા હક ધરાવનાર અને ચાલ્ય સરકાર વર્ષે, કબૂલાત દ્વારા, એવો માલિક અથવા એવા હક ધરાવનાર એવી જમીનમાંના અથવા તે ઉપરના પોતાના હક જમીન સંપાદન અધિનિયમ, ૧૮૯૪માં જોગવાઈ કર્ય પ્રમાણે વળતર આપેથી સરકારને સોંપી દેવા કબૂલ થયો હોય તે સિવાય, એવી જમીન અથવા હક સંપાદિત કરવાની કાર્યવાહી કરી શક્ષે.

૨૫. (૧) એવી જમીન અથવા જમીનમાંના અથવા તે ઉપરના હક સંપાદિત કરવાના હેતુ માટે,—

સંપાદનની
કાર્યવાહી.

(ક) ક્લેક્ટરને, જમીન સંપાદન અધિનિયમ, ૧૮૯૪ હેઠળ કાર્યવાહી કરતા ક્લેક્ટર તરીકે જાણવામાં આવ્યો;

(ખ) દાવેદારને, હિત ધરાવનાર વ્યક્તિ તરીકે અને તે અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ આપેલી નોટિસ અનુસાર તેની સમકા હાજર થનાર વ્યક્તિ તરીકે ગણવામાં આવ્યે;

(ગ) તે અધિનિયમની કલમ ૮ની પૂર્વવર્તી કબમોની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે એમ ગણાયે;

(ધ) વળતરની બાબતમાં, પોતાની તરફેણમાં આપેલા ચુકાદાનો દાવેદાર સ્વીકાર ન કરે ત્યારે તે, તે અધિનિયમની કલમ ૮ના અર્થ મુજબ, ચુકાદો સ્વીકારો ન હોય તેવી હિત ધરાવતી વ્યક્તિ તરીકે ગણવાયે અને તે અધિનિયમના ભાગ-ઊની જોગવાઈઓ હેઠળ ચુકાદા સામે દાદ માગવાની કાર્યવાહી કરવા હક્કાર રહેશે;

(૨) દાવેદારની સંમતિથી ક્લેક્ટર અથવા બંને પકાકારોની સંમતિથી ન્યાયાલય, જમીન અથવા નાણાં રૂપે અથવા અંશતઃ જમીન અને અંશતઃ નાણાં રૂપે વળતર આપાવી શક્ષે; અને

(७) सार्वजनिक रस्तों अथवा सार्वजनिक गौचर बंध थवानी बाल्यतमां क्लेक्टर, राज्य सरकारी पूर्ण-संभितीय, व्यवहार्य अथवा अनुकूल होय तेले सुधी, वैकल्पिक सार्वजनिक रस्ता अथवा सार्वजनिक गौचर माटे जोगवाई करी शक्य.

(८) कोई जमीन अथवा तेमांना छितनु आ अधिनियम छेण करेल संपादन सार्वजनिक हेतु माटे संपादन करेल होवानु गणाथे.

क्लेक्टरनी
आतानी
शोपहु़ी.

२६. राज्य सरकार, सामान्य अथवा खास हुक्मयी ऐवा आदेश करी शक्य के क्षमा १८ थी २५ (बंने सहित) छेण क्लेक्टरे वापरवानी सत्ता अथवा बजाववानां कार्य, हुक्ममां निर्दिष्ट करवामां आवे तेवा भीज अधिकारी वापरी शक्य अने बजावी शक्य.

अभयारण्यमां
प्रवेशवा
पर नियंत्रण.

२७. (१) (३) हरज उपरना सरकारी नोकर,

(५) मुख्य वन्य प्राणी संरक्षण अधिकारीभे अथवा अधिकृत अधिकारीभे अभयारण्यनी हटनी अंदर रहेवा नेने परवानगी आपी होय तेवी व्यक्ति,

(६) अभयारण्यनी हटनी अंदरनी स्थावर मिलकत उपर नेनो कोई हक होय तेवी व्यक्ति,

(७) सार्वजनिक घोरी मार्ग पर थर्हने अभयारण्यमां पसार थती कोई व्यक्ति, अने

(८) अंड (५), अंड (६) अथवा अंड (७)मां जशावेली व्यक्तिना आशितो,

सिवायनी कोईपछ व्यक्ति क्लाम २८ छेण आपेली परवानगीनी शरतो छेण अने ते अनुसार होय ते सिवाय, अभयारण्यमां प्रवेशी शक्य नहि अथवा रही शक्य नहि.

(१) दरेक व्यक्ति, ते अभयारण्यमां रहेती होय त्यां सुधी—

(२) आ अधिनियम विरुद्धनो गुनो अभयारण्यमां थतो अटकववा;

(३) आ अधिनियम विरुद्धनो कोई गुनो ऐवा अभयारण्यमां करवामां आव्यो छे ओनु मानवाने कारण होय व्यारे गुनेगारने शोधी काडवा अने पकडवामां मद्द तेवी अटकववा;

(४) वन्य पशुना मुत्युनो रिपोर्ट करवा अने मुख्य वन्य प्राणी संरक्षण अधिकारी अथवा अधिकृत अधिकारी तेनो हवाला संभाली न वे त्यां सुधी, तेनु मद्द सलामत राखी मूक्खा;

(५) ऐवा अभयारण्यमांनी नेनी पोतानी जाण के माहिती होय तेवी कोई आग बुझाववा अने नेनी पोताने जाण के माहिती होय तेवी अभयारण्यनी नज्कमां कोई आग फैलाती पोतानी सत्तामांना कोई कायदेसरना उपायो द्वारा अटकववा; अने

(६) आ अधिनियम विरुद्धनो गुनो अटकववा अथवा तेवा कोई गुनानी तपासमां पोतानी सहाय मागता कोईपछ वन अधिकारीने, मुख्य वन्यप्राणी संरक्षण अधिकारीने, वन्य प्राणी संरक्षण अधिकारीने अथवा पोलीस अधिकारीने मद्द करवा,

बंधायेली रहेश.

परमिट
आवाहन बाबत.

२८. (१) मुख्य वन्य प्राणी संरक्षण अधिकारी कोईपछ व्यक्तिने अश्छ उपरथी नीयेना तमाम अथवा कोई-पछ हेतु माटे अभयारण्यमां प्रवेशवा अथवा रहेवा माटेनी परमिट आपी शक्य:—

(२) वन्य प्राणीनी तपास अथवा अव्यास अने तेने सहायक अथवा आनुपंगिक हेतुओ;

(३) हेटोग्राही;

(४) वैशानिक संशोधन;

(५) प्रवासन;

(६) अभयारण्यमां रहेती कोई व्यक्ति साथे कायदेसरनु कामकाज करवा;

(૨) અભયારણ્યમાં પ્રવેશવાની અથવા રહેવાની પરમિટ હરાવવામાં આવે તેવી થરોએ અને તેટલી હી ભર્યે કરી આપવામાં આવશે.

૨૯. (૧) આ અધિનિયમમાં અન્યત્ર ગમે તે મળક રહેય તે છતાં કોઈપણ વ્યક્તિત અભયારણ્યમાં કોઈપણ વન્ય પશુનો શિકાર કરી શકશે નહિ અથવા જીવનું અથવા મરેલું કોઈ વન્ય પશુ અથવા કોઈ મૃગયા-ચિહ્નન પ્રક્રિયા કર્યા વિનાનું મૃગયા-ચિહ્નન અથવા એવા પશુમાંથી મળેલ માંસ બદી જઈ શકશે નહિ:

પરંતુ મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે અભયારણ્યમાંના કોઈ વન્ય પશુનો—

(ક) વન્ય પ્રાણીના સંરક્ષણ માટે; અથવા

(ખ) સભળ અને પૂરતા કારણસર શિકાર કરવાનું અથવા તેને ખસેડવાનું જરૂરી છે, તો તે, શલ્ય સરકારની પૂર્વ-સંમતિથી, પોતે અધિકૃત કરેલ અધિકારીની દેખરેખ હેઠળ એવા વન્ય પશુનો શિકાર કરવાનો અથવા તેને ખસેડવાનો અથવા તેનો શિકાર કરવાનો અથવા તેને ખસેડવાનો કોઈ વ્યક્તિને અધિકાર આપતી પરમિટ આપી શકશે.

(૨) પેટા-કલ્બમ (૧) હેઠળ આપેલ કોઈ પરમિટમાં એવી પરમિટ ધરાવનાર શિકાર કરી શકે અથવા ખસેડે શકતે તેવાં વન્ય પશુઓના પ્રકાર અને સંઘ્યા નિર્દિષ્ટ કરવાં જરૂરીશે.

(૩) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી, સભળ અને પૂરતા કારણની વેખિત નોંધ કરીને, કલમ ૨૮ હેઠળ અથવા આ કલમ હેઠળ આપેલી કોઈ પરમિટ રદ કરી શકશે :

પરંતુ પરમિટ ધરાવનારને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા સિવાય, એવી રીતે પરમિટ રદ કરી શકશે નહિ.

(૪) પેટા-કલ્બમ (૩) હેઠળ પરમિટ રદ કરવાથી નારાજ થયેલ કોઈ વ્યક્તિ, એવી રીતે રદ કરવાની તારીખથી પંદર દિવસની અંદર રાજ્ય સરકારને આપીલ કરી શકશે અને તેનો નિર્ણય આખરી ગણાશે:

પરંતુ શલ્ય સરકાર પોતાને એવી ખાતરી થાય કે આપીલ કરનારને સમયસર આપીલ ન કરવા માટે પૂરતું કારણ હતું, તો તે, ઉપર જણાવેલી મુદ્દત પૂરી થયા પછી કરેલી આપીલ દાખલ કરી શકશે.

૩૦. કોઈપણ વ્યક્તિનો, અભયારણ્યમાં આગ લગાડવી નહિ અથવા એવા અભયારણ્યમાં ભયમાં મૂકે તેવી રીતે કોઈ અભિન પેટાવવો નહિ અથવા અભયારણ્યમાં કોઈ સળગતો અભિન છોડી જવો નહિ.

૩૧. મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારીની પૂર્વ-પરવાનગી સિવાય કોઈપણ વ્યક્તિત કોઈ હથિયાર સાથે અભયારણ્યમાં પ્રવેશી શકશે નહિ.

૩૨. કોઈપણ વ્યક્તિ, અભયારણ્યમાં કોઈ વન્ય પ્રાણીને ઈજા પહોંચે અથવા તેને ભયમાં મૂકે તેવું રક્ષાયું અથવા સ્ક્રોટક કે બીજો કોઈ પદાર્થ વાપરી શકશે નહિ.

૩૩. મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી તમામ અભયારણ્યોનાં નિર્ણયાનું, વ્યવસ્થા અને જાળવણી કરતા અધિકારી ગણાશે અને તે હેતુ માટે કોઈપણ અભયારણ્યની હંદની અંદર,—

(ક) એવા અભયારણ્યના હેતુ માટે, પોતે જરૂરી ગણે તેવા રસના, પુલો, મકાનો, વાડી અથવા આડદરવાજ બાંધી શકશે અને એવા બીજો કામો કરી શકશે;

(ખ) અભયારણ્યમાંના વન્ય પશુઓની સલામતી માટે અને અભયારણ્યની તથા તેમાંના વન્ય પશુઓની જણવણી માટે જરૂરી હોય તેવાં પગલાં બદી શકશે;

(ગ) કોઈ કુદરતી નિવાસસ્થાનના સુધારા માટે વન્ય પશુઓના હિતમાં, પોતે જરૂરી ગણે તેવાં પગલાં બદી શકશે;

(ઘ) વન્ય પશુઓના હિતને અનુરૂપ થાય એ રીતે, હોર ચરાવવાનું કે તેમના હરવાફરવા ઉપર નિયમન કે નિર્ણયાનું કરી શકશે અથવા મનાઈ ફરમાવી શકશે;

(ય) માણીમારીની કોઈ પ્રવૃત્તિનું નિયમન કે નિર્ણયાનું કરી શકશે અથવા મનાઈ ફરમાવી શકશે.

પરમિટ
સિવાય
અભયારણ્યમાં
શિકાર
કરવાની
મનાઈ.

આગ લગાડવાની
મનાઈ.

હથિયારો
સાથે
અભયારણ્યમાં
પ્રવેશ
કરવાની
મનાઈ.

આનિકારક
પદાર્થોના
ઉપયોગ
કરવાની
મનાઈ.

અભયારણ્યોનું
નિર્ણયાનું.

થાયોનો
કુલાં
ધરાવનાર
વ્યક્તિગતોના
રજિસ્ટ્રેશન
બાબત.

તૃણ. (૧) કોઈ વિસ્તારને આભયારણ્ય તરીકે જહેર કર્યા પછી ત્રણ મહિનાની અંદર, એવા કોઈ આભયારણ્યમાં અથવા તેના દસ કિલો મીટરની અંદર રહેતી અને "શક્ત અધિનિયમ, ૧૯૫૮" હેઠળ આપેલ શક્ત રાખવા માટેનું સન લાઈસન્સ ધરાવતી અથવા તે અધિનિયમની જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિ આપેલ અને શાયોનો કુલાં ધરાવતી હોય તેવી હેઠળ દરેક વ્યક્તિને, પોતાનું નામ રજિસ્ટર કરાવવા માટે ધરાવવામાં આવે તેવા નમુનામાં, તેટલી હી બચીને અને તેટલા નો સમયની અંદર, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારીને અરજી કરવી જોઈએ. ૧૯૫૮ પણ્મો.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અરજી મળે, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ અથવા અધિકૃત અધિકારીએ ધરાવવામાં આવે તેવી રીતે અરજિદારનું નામ રજિસ્ટર કરવું જોઈશે.

રાષ્ટ્રીય ઉપવનો

રાષ્ટ્રીય
ઉપવનની
જાહેરાત.

તૃણ. (૧) રાજ્ય સરકારને નિયારે એવું લાગે કે આભયારણ્યમાં હોય કે ન હોય તેવા કોઈ વિસ્તારની, તેના પરિસ્થિતિવિશાન, પ્રાણી અને વનસપ્તિસુષ્પિટ, ભૂસ્વરૂપવિશાન અથવા પ્રાણીવિશાન સાથેના સંબંધને કારણે અથવા તેવી અગત્યને કારણે તેમાંના વન્ય પ્રાણીના અથવા તેમની આસપાસના વિસ્તારના જરૂર, વિસ્તાર અથવા વિકાસના હેતુ માટે રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે રચના કરવાની જરૂર છે, તો તે, જહેરનામાં તેવા વિસ્તારને રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે રચવાનો પોતાનો ઈશાદી જહેર કરી શકશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧)માં ઉલ્લેખેલ જહેરનામાં, રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે જહેર કરવાના ઈરાદાવાળા વિસ્તારની હોદ્દા મુક્તર કરવી જોઈશે.

(૩) કોઈ વિસ્તારને, રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે જહેર કરવાનો ઈશાદીહોય ત્યારે, કલમો ૧૮ થી ૨૬ (બંને સહિત)ની જોગવાઈઓ, શક્ત હોય તેટબે સુધી, આભયારણ્યમાંની કોઈ જમીનના સંબંધમાં તપાસ કરવા અને દાંચો નક્કી કરવા અને હક નાચ કરવાની બાબતમાં લાગુ પડે છે તેવી રીતે તેવા વિસ્તારોમાંની કોઈ જમીનના સંબંધમાં સદરહુ બાબતોમાં તે લાગુ પડશે.

(૪) નિયારે નીચેના બનાવ બને, એટલે કે—

(ક) દાવા કરવા માટેની મુદ્દત વીઠી ગઈ હોય અને રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે જહેર કરવાના ઈરાદાવાળા વિસ્તારમાંની કોઈ જમીનના સંબંધમાં કરેલા તમામ દાવાનો રાજ્ય સરકારે નિકાલ કરી દીધો હોય, અને

(ખ) રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાં સમાવિષ્ટ કરવાની સૂચિત જમીનો સંબંધી તમામ હક રાજ્ય સરકારમાં નિહિત થયા હોય ત્યારે,

રાજ્ય સરકારે રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાં જેનો સમાવેશ થતો હોય તે વિસ્તારની હોદ્દા નિર્દિષ્ટ કરતું જહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરવું જોઈશે અને એવું જહેર કરવું જોઈશે કે જહેરનામાંની નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી તારીખ અને તે તારીખથી સદરહુ વિસ્તાર રાષ્ટ્રીય ઉપવન ગણાશે.

(૫) રાજ્યના વિધાનમંડળો પસાર કરેલા ધરાવ સિવાય, રાષ્ટ્રીય ઉપવનની ચીમાઓમાં ફેરફાર કરી શકાશે નહિ.

(૬) કોઈપણ વ્યક્તિ, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ આપેલી પરમિટ હેઠળ અને તે અનુસાર હોય તે જીવાય, રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાંથી કોઈ વન્ય પ્રાણીનો નાશ કરી શકશે નહિ, તેનો આંશિક લાલ માટે ઉપયોગ કરી શકશે નહિ અથવા તેને ખસેડી શકશે નહિ અથવા કોઈ વન્ય પણુના કુદરતી નિવાસસ્થાનનો નાશ કરી શકશે નહિ અથવા તેને નુકસાન પહોંચાડી શકશે નહિ અથવા એવા રાષ્ટ્રીય ઉપવનની અંદરના તેની કુદરતી નિવાસસ્થાનથી કોઈ વન્ય પણુને નચિત રાખી શકશે નહિ, સિવાય કે રાજ્ય સરકારને એવી ખાતરી થઈ હોય કે રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાંથી વન્ય પ્રાણીનો તેવી રીતે નાશ કરવાનું, તેનો ઉપયોગ કરવાનું અથવા તેને ખસેડવાનું તેમાંના વન્ય પણુના વિકાસ અને સુવ્યવસ્થા માટે જરૂરી છે અને તેણે એવી પરમિટ આપવાનું અધિકૃત કર્યું હોય.

(૭) રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાં કોઈ ઢોરને ચરાવવાની પરવાનગી આપી શકાશે નહિ અને એવા રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાં પ્રવેશવા માટે અધિકૃત વ્યક્તિને કોઈ પણુનો વાહન તરીકે ઉપયોગ કર્યો હોય તે સિવાય, એવા ઢોરને તેમો પ્રવેશવા દઈ શકશે નહિ.

(૮) કલમો ૨૭ અને ૨૮, કલમો ૩૦ થી ૩૨ (બંને સહિત) અને કલમ ડાઢના ખંડો (ક), (ખ) અને (ગ) અને કલમ ડાઢના જોગવાઈઓ, આભયારણ્યના સંબંધમાં લાગુ પડે છે તેમ, શક્ત હોય તેટબે સુધી, રાષ્ટ્રીય ઉપવનના સંબંધમાં લાગુ પડશે.

મુગધાવન

૩૬. (૧) રાજ્ય સરકાર, જાહેરનામાથી, કોઈ વિસ્તારને મુગધાવન તરીકે જાહેર કરી શકશે.

મુગધાવનની
જાહેરાત.

(૨) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારીએ આ કલમ હેઠળ કાઢી આપેલ વાઈસન્સ હેઠળ અને તે જાનુસાર હોય તે સિવાય, એવા અલાયદા વિસ્તારમાં કોઈ વન્ય પશુનો શિકાર કરવાની પરવાનગી આપી શકશે નહિ.

શિકારબંધી વિસ્તાર

૩૭. (૧) રાજ્ય સરકાર, જાહેરનામાથી, જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેટબી મુદ્દત માટે કોઈ વિસ્તારને શિકારબંધી વિસ્તાર તરીકે જાહેર કરી શકશે.

શિકારબંધી
વિસ્તારની
જાહેરાત.

(૨) પેટા-કલમ (૧)માં ઉલ્લેખેલા જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કરેલી મુદ્દત દરમિયાન શિકારબંધી વિસ્તારમાં કોઈ વન્ય પશુનો શિકાર કરવાની પરવાનગી આપી શકશે નહિ.

કેન્દ્ર સરકારે જાહેર કરેલ અભ્યારણ્ય અથવા ઉપવનો

૩૮. (૧) રાજ્ય સરકાર, અભ્યારણ્યની અંદરનો વિસ્તાર ન હોય તેવા પોતાના નિર્યાત્ય હેઠળનો કોઈ વિસ્તાર કેન્દ્ર સરકારને પણ આપે અથવા બીજી રીતે તબદીલ કરે ત્યારે, કેન્દ્ર સરકાર, પોતાને એવી ભાતરી થાય કે તેને એવી રીતે તબદીલ કરેલા વિસ્તારના સંબંધમાં, કલમ ૧૮માં નિર્દિષ્ટ કરેલ શરતો પૂરી કરવામાં આવી છે. તો, જાહેરનામાથી, એવા વિસ્તારને અભ્યારણ્ય તરીકે જાહેર કરી શકશે અને કલમો ૧૮થી ઉપરને સહિત), - પર અને પાપની જોગવાઈઓ રાજ્ય સરકારે જાહેર કરેલા અભ્યારણ્યના સંબંધમાં લાગુ પડે છે તેમ એવા અભ્યારણ્યના સંબંધમાં લાગુ પડશે.

વિસ્તારને
અભ્યારણ્ય
અથવા રાષ્ટ્રીય
ઉપવન તરીકે
જાહેર
કરવાની સરકારની
ની સત્તા.

(૨) કેન્દ્ર સરકાર, પોતાને ભાતરી થાય કે પેટા-કલમ (૧)માં ઉલ્લેખેલા કોઈ વિસ્તારના સંબંધમાં, કલમ ઉપરાં જાણુવેલો શરતાં પૂરી કરવામાં આવી છે તો, કેન્દ્ર સરકારે અથવા રાજ્ય સરકારે એવા વિસ્તારને અભ્યારણ્ય તરીકે જાહેર કર્યો હોય કે કર્યો ન હોય તો પણ જાહેરનામાથી એવા વિસ્તારને રાષ્ટ્રીય ઉપવન તરીકે જાહેર કરી શકશે અને કલમો ૩૫, ૪૪ અને પાપની જોગવાઈઓ, રાજ્ય સરકારે જાહેર કરેલ રાષ્ટ્રીય ઉપવનના સંબંધમાં લાગુ પડે છે તેમ એવા રાષ્ટ્રીય ઉપવનને લાગુ પડશે.

(૩) કેન્દ્ર સરકારે જાહેર કરેલ અભ્યારણ્ય અથવા રાષ્ટ્રીય ઉપવનના સંબંધમાં, પેટા-કલમો (૧) અને (૨) માં ઉલ્લેખ કલમો હેઠળ મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીની સત્તા અને ફણે નિયામકે અથવા આ અંશે નિયામક અધિકૃત કરે તેવા બીજા અધિકારીએ વાપરવી અને બજાવવી જોઈશે અને ઉપર જાણુવેલ કલમોમાં રાજ્ય સરકારના ઉલ્લેખાનો આર્થ, કેન્દ્ર સરકારના ઉલ્લેખાની તરીકે કરવો જોઈશે અને તેમાં રાજ્ય વિધાનમંડળન ઉલ્લેખનો આર્થ, સંસદના ઉલ્લેખ તરીકે કરવો જોઈશે.

પ્રકરણ ૫

વન્ય પશુઓ, પશુમાંથી બનતી વસ્તુઓ અને મુગધા-ચિહ્નનોનો વેપાર અથવા વાણિજ્ય

વન્ય પશુઓ,
વગેરે સૂર-
કારી મિલકત
ગણાશે.

૩૯. (૧) કલમ ૧૧ અથવા રલી પેટા-કલમ (૧) અથવા કલમ ઉપરાં પેટા-કલમ (૫) હેઠળ જેનો શિકાર કર્યો હોય અથવા આ અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈ અથવા તે હેઠળ પકડેલ, કોઈ નિયમ અથવા હુકમનું ઉલ્લંઘન કરીને બધિનામાં રાખ્યું હોય અથવા ઉછેર્યું હોય તેવું અથવા મરેલું મળી આવે અથવા લાઈસન્સ સિવાય અથવા ભૂલથી મારેલ હોય તેવું ઉપદ્રવી આ સિવાયનું દરેક વન્ય પશું; અને

(૨) આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ અથવા હુકમ વિરુદ્ધ જેના સંબંધમાં કોઈ ગુનો કરવામાં આવ્યો હોય ત્યારે, એવું પશુ અથવા પશુમાંથી બનેલી કોઈ વસ્તુ, મુગધા-ચિહ્નન અથવા પ્રકિયા કર્યા વિનાનું મુગધા-ચિહ્નન અથવા એવા પશુમાંથી મેળવેલ માંસ, કેન્દ્ર સરકારની મિલકત ગણાશે.

(૩) જે કોઈ વાકિત કોઈપણ રીતે સરકારી મિલકતનો કબજે મેળવે તેણે એવો કબજે મળ્યાના અડનાલીસ કલાકની અંદર, એવા કબજે મળ્યા સંબંધી, નજીકના પોલીસ સ્ટેશનને અથવા અધિકારીને રિપોર્ટ કરવો જોઈશે. અને યથાપ્રસંગ, એવા પોલીસ સ્ટેશનના ઈન્યાર્ન અધિકારીને અથવા એવા અધિકૃત અધિકારીને એવી મિલકત સૌંપી દેવાનું ફરમાયું હોય તો તેમ કરવું જોઈશે.

(3) કોઈપણ વડિત, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા એવા અધિકૃત અધિકારીની અગાઉથી લેખિત પરવાનગી મેળવ્યા સિવાય, એવી સરકારી મિલકંત.

(ક) સંપાદિત કરી શકશે નહિ અથવા તે પોતાના કબજમાં, કસ્ટડીમાં અથવા નિયંત્રણમાં રાખી શકશે નહિ; અથવા

(ખ) કેદ વડિતને બન્ધિસથી, વેચાશુદ્ધ અથવા બીજી રીતે તબદીલ કરી શકશે નહિ; અથવા

(ગ) તેનો નાશ કરી શકશે નહિ અથવા તેને નુકસાન પહોંચાડી શકશે નહિ.

અહેરાતો કરવા આખર.

૪૦. (૧) આ અધિનિયમના આરંભે, અનુસૂચિ-૧ અથવા અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૨માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કેદ બંદી પશુનું નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજે ધરાવતી અથવા એવા પશુમાંથી મેળવેલ પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મુગયા-ચિહ્નન અથવા એવા પશુના મીઠાવાળાં અથવા સૂક્વેલા ચામડાં અથવા કસ્નૂરી, મુગની કસ્નૂરી અથવા જેડનાં શિગડાં જેની પાસે હેઠળ તે દરેક વડિતને, આ અધિનિયમના આરંભથી ગીસ દિવસની અઠર, પોતાના નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજ હેઠળના અગાઉ વર્ણન કરેલ પશુ અથવા વસ્તુની સંખ્યા અને તે પશુ અથવા વસ્તુ જ્યાં રાખવામાં જાવી હેઠળ તે સ્થળની મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી સમકા અહેરાત કરવી જોઈશે.

(૨) કોઈપણ વડિત, આ અધિનિયમના આરંભ પછી, અનુસૂચિ-૧માં અથવા અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૨ માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કેદ પશુ અથવા એવા પશુમાંથી મેળવેલ પ્રક્રિયા કર્યા વિનાનું મુગયા-ચિહ્નન અથવા માંસ અથવા એવા પશુના મીઠાવાળા અથવા સૂક્વેલાં ચામડાં અથવા કસ્નૂરીમુગની કસ્નૂરી અથવા જેડનાં શિગડાં મુગયા-ચિહ્નન અથવા અધિકારીની અગાઉથી લેખિત પરવાનગી સિવાય, સંપાદિત કરી શકશે નહિ, મેળવી શકશે નહિ, પોતાના નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજમાં રાખી શકશે નહિ વેચી શકશે નહિ, વેચવા માટે મૂકી શકશે નહિ અથવા અન્યથા તબદીલ કરી શકશે નહિ અથવા તેની હેઠફેર કરી શકશે નહિ.

(૩) પોટા-કલમ (૧) અથવા પોટા-કલમ (૨)માંનો કોઈપણ મજફૂર જાહેર સંગ્રહલય અથવા પ્રાણી સંગ્રહલયને લગુ પડશે નહિ.

(૪) રાન્ય સરકાર, અહેરાતનામાથી, પશુમાંથી બનાવેલ કોઈ વસ્તુ અથવા (કસ્નૂરી મુગની કસ્નૂરી અથવા જેડનાં શિગડાં સિવાયના) મુગયા-ચિહ્નન અથવા પોતાના નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજમાંના અનુસૂચિ-૧ના ભાગ-૨ માં નિર્દિષ્ટ કરેલ પશુમાંથી મેળવેલ મીઠાવાળાં અથવા સૂક્વેલાં ચામડાં મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી સમકા રાખવાવામાં આવે તેવા નમૂનામાં, તેવી રીતે અને તેટલા સમયમાં અહેર કરવાનું કોઈપણ વડિતને ફરમાવી શકશે.

તપાસ અને યાદીઓ તૈયાર કરવા આખર.

૪૧. (૧) કલમ ૪૦ હેઠળ કરેલ અહેરાત મળે, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી, દરાવવામાં આવે તે રીતે અને તે સમયે, તેવી નોટિસ આપ્યા પછી,—

(ક) કલમ ૪૦માં ઉલ્લેખિત વડિતની જગામાં દાખલ થઈ શકશે,

(ખ) અનુસૂચિ-૧ અને અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૨માં નિર્દિષ્ટ કરેલ અને તેમાં મળી આવેલ પશુઓમાંથી બનતી વસ્તુઓ, મુગયા-ચિહ્નન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરનાં મુગયા-ચિહ્નન મીઠાવાળાં અને સૂક્વેલાં ચામડાં અને બંદી પશુઓની તપાસ કરી તેની યાદીઓ તૈયાર કરી શકશે, અને

(ગ) દરાવવામાં આવે તે રીતે, પશુઓ, પશુઓમાંથી બનાવેલી વસ્તુઓ, મુગયા-ચિહ્નનો અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનાં મુગયા-ચિહ્નન ઉપર ઓળખ-ચિહ્નનો લગાવી શકશે.

(૨) આ પ્રકરણમાં ઉલ્લેખિત કોઈ કોઈપણ ભૂસી નાખી શકશે નહિ અથવા એવું બનાવી ચિહ્નન બનાવી શકશે.

માલિકીનું પ્રમાણપત્ર.

૪૨. મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી, કલમ ૪૦ના હેતુઓ માટે પોતાના અભિપ્રાય મુજબ જે વડિત પાસે કોઈ વન્ય પશુ અથવા પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મુગયા-ચિહ્નન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મુગયા-ચિહ્નન કાયદેશર રીતે કબજમાં હોય તેવી કોઈ વડિતને, દરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં માલિકીનું પ્રમાણપત્ર કાઢી આપી શકશે અને શક્ય હોય તે, રાખવેલી રીતે, ઓળખના હેતુઓ માટે, એવા પશુમાંથી બનેલી વસ્તુ, મુગયા-ચિહ્નન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરના મુગયા-ચિહ્નન ઉપર નિશાની કરી શકશે.

૪૩. (૧) પેટા-કલમ (૨), પેટા-કલમ (૩) અને પેટા-કલમ (૪)ની જેગવાઈઓને અધીન રહીને, માલિકીનું પ્રમાણપત્ર ધરાવતી ન હોય તેવી (વેપારી સિવાયની) કોઈ વ્યક્તિ, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારીની આગાઉથી બેભિત પરવાનગી સિવાય,-

પશુઓની
તબદીલી,
વગેરે ઉપર
નિયમન.

(૨) અનુસૂચિ-૧માં અથવા અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૨માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ વન્ય પશુનું અથવા તે વળના કોઈ બાદી પશુનું અથવા પશુમાંથી બનેલી વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન અથવા નેમાંથી મેળવેલ માંસ વેવી શક્ષે નહિ અથવા વેચવા માટે મૂકી શક્ષે નહિ અથવા વેચીને, બક્સ આપીને અથવા બીજી રીતે તબદીલ કરી શક્ષે નહિ ;

(૩) એવા પશુના ભાગ અથવા આખું પશુ સમાવી બેની હોય તેવી પશુમાંથી બનતી વસ્તુઓ બનાવી શક્ષે નહિ ;

(૪) એવા પશુનું પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન મસાવો ભરવાના કસબની પ્રક્રિયા માટે મૂકી શક્ષે નહિ.

(૨) કોઈ વ્યક્તિ, પેટા-કલમ (૧)માં ઉલ્લેખ્યા પ્રમાણે હોય એવા જે કોઈ પશુ, પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરના મૃગયા-ચિહ્ન માટે તેની પાસે માલિકીનું પ્રમાણપત્ર હોય તેની, જે રાજ્યમાં તે રહેતી હોય તેમાંથી બીજા રાજ્યમાં તબદીલી કરે અથવા તેની હેરફેર કરે અથવા રાજ્યની બદારથી તબદીલ કરીન પ્રાપ્ત કરે ત્યારે, તેણે તબદીલી અથવા હેરફેર કર્યાના વીસ દિવસની અંદર, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને અથવા જેની હક્કુમતમાં એવી તબદીલી અથવા હેરફેર થઈ હોય તેવા અધિકૃત અધિકારીને તબદીલીનો અથવા હેરફેરનો રિપોર્ટ કરવો જેઠિશે.

(૩) માલિકીનું પ્રમાણપત્ર ધરાવતી ન હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ, પેટા-કલમ(૧)માં ઉલ્લેખ્યા પ્રમાણે હોય એવા કોઈ પશુ, પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીની અથવા જેની હક્કુમતમાં એવી તબદીલી અથવા હેરફેર થવાની હોય તે અધિકૃત અધિકારીની આગાઉથી બેભિત પરવાનગી મેળવ્યા સિવાય, એક રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં તબદીલ કરી શક્ષે નહિ અથવા તેની હેરફેર કરી શક્ષે નહિ.

(૪) પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૩) હેઠળ કોઈ પરવાનગી આપતાં પહેલાં, તેમાં ઉલ્લેખેલ પશુ અથવા વસ્તુ કાયદેસર રીતે પ્રાપ્ત કરવામાં આખું છે તેવી મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ અથવા અધિકૃત અધિકારીએ પોતે ખાતરી કરવી જેઠિશે.

(૫) પેટા-કલમ (૧)માં ઉલ્લેખ્યા પ્રમાણે હોય એવું કોઈ પશુ, પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન તબદીલ કરવાની અથવા તેની હેરફેર કરવાની પરવાનગી આપતી વખતે, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ અથવા અધિકૃત અધિકારીએ-

(ક) પોતાને યોગ્ય લાગે તૈવી તપાસ કર્યા પછી, માલિકીનું પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવું જેઠિશે ;

(ખ) માલિકીનું પ્રમાણપત્ર આગાઉના માલિકના નામે હોય ત્યારે, જેને તબદીલી કરવામાં આવી હોય તે વ્યક્તિના નામે નવેસરથી માલિકીનું પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવું જેઠિશે;

(ગ) તેઓ એવા પશુ, પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરના મૃગયા-ચિહ્ન ઉપર ઓળખ-ચિહ્ન લગાવી શક્ષે.

(દ) આ કલમમાંનો કોઈપણ મજકૂર નીચેનાને લાગુ પડ્યે નહિ—

(ક) મેરરોંધની બનાવેલ વસ્તુઓને અથવા મૃગયા-ચિહ્નોને;

(ખ) કોઈ જાહેર સંગ્રહાલયે અથવા પ્રાણી સંગ્રહાલયે બીજા કોઈ જાહેર સંગ્રહાલય અથવા પ્રાણી સંગ્રહાલય જાથે કરેલ કોઈ સોદાને.

૪૪. (૧) પેટા-કલમ (૪) હેઠળ જાપેલ લાઈસન્સ હેઠળ અને તે અનુસાર હોય તે સિવાય, કોઈપણ વ્યક્તિ-

(ક) (૧) પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ બનાવનાર અથવા વેપારી તરીકે, અથવા

(૨) પ્રાણીઓની ખાલમાં મસાવો ભરવાનાર કસબી તરીકે, અથવા

(૩) મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરના મૃગયા-ચિહ્નના વેપારી તરીકે, અથવા

લાઈસન્સ
વગર મૃગયા-
ચિહ્ન અને
પશુમાંથી
બનતી વસ્તુના
સોદા ઉપર
પ્રતિબંધ.

(૪) બંદી પશુઓના વેપારી તરીકે, અથવા

(૫) માસના વેપારી તરીકે,

ધ્યાન શરૂ કરી શકશે નહિં અથવા ચલાવી શકશે નહિં; અથવા

(૬) કોઈ વીશીમાં માંસ રંધી અથવા પીરસી શકશે નહિં :

પરંતુ આ પેટા-કલમમાંના કોઈપણ મજબૂરી આ અધિનિયમના આરંભની તરત પહેલાં આ પેટા-કલમમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ વેપાર અથવા ધ્યાન કરતી હોય તે વ્યક્તિને, એવા આરંભથી ત્રીસ દિવસની મુદ્દત સુધી અથવા પોતાને લાઈસન્સ આપવા માટે તેણે તે મુદ્દતની અંદર અરજી કરી હોય ત્યારે, તેને લાઈસન્સ આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અથવા તેને લાઈસન્સ આપી શકાય તેમ નથી તેવી તેને બેખિત જાણ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, એવો વેપાર અથવા ધ્યાન ચલાવતાં આટકાવી શકશે નહિં:

વધુમાં, લાથીદાંત અને મેરપીછની બનાવેલી વસ્તુઓના બનાવનારાઓને અને વેપારીઓને આ પેટા-કલમમાંના કોઈપણ મજબૂર લાગુ પડશે નહિં.

સ્પષ્ટીકરણ.—આ કલમના હેતુઓ માટે “વીશી”માં, હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ અથવા બીજું કોઈ સ્થળ, જ્યાં નાણું લઈને કોઈ ખાદ વસ્તુ પીરસામાં આવાની હોય તેનો સમાવેશ થાય છે; પછી તે નાણું એવી ખાદ વસ્તુ માટે જુદાં આપવામાં આવતાં હોય કે પછી રહેવા કે જમવા માટેના ચાર્જની રકમમાં તેનો સમાવેશ થઈ જતો હોય.

(૨) પશુમાંથી બનતી વસ્તુઓના દરેક બનાવનારે અથવા વેપારીએ અથવા બંદી પશુઓના, મૃગયા-ચિહ્નોના અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનાં મૃગયા-ચિહ્નોના દરેક વેપારીએ અથવા પશુની ખાવમાં મસાલા ભરનાર કસબી એવી દરેક વ્યક્તિને, આ અધિનિયમના આરંભથી પંદર દિવસની અંદર, જહેરાતની તારીખે, યથાપ્રસંગ, પશુમાંથી બનતી વસ્તુઓ, બંદી પશુઓ, મૃગયા-ચિહ્નોનો અને પ્રક્રિયા કર્યા વગરનાં મૃગયા-ચિહ્નોનો પોતાની પાસેનો જાણ્યો, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી સમક્ષ જહેર કરવો જોઈશે અને મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી, યથાપ્રસંગ, પશુમાંથી બનતી દરેક વસ્તુ, બંદી પશુ મૃગયા-ચિહ્નન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરના મૃગયા-ચિહ્નન ઉપર ઓળખ-ચિહ્નન લગાવી શકશે.

(૩) લાઈસન્સ મેળવવાનો દીરાદો ધરાવતી હોય તેવી પેટા-કલમ (૧)માં ઉલ્લેખેલ દરેક વ્યક્તિને, લાઈસન્સ આપવા માટે મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને અથવા અધિકૃત અધિકારીને અરજી કરવી જોઈશે.

(૪) (૫) પેટા-કલમ (૩)માં ઉલ્લેખેલ દરેક વ્યક્તિને, હરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં અને તેટલી દી લાગે મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને અથવા અધિકૃત અધિકારીને અરજી કરવી જોઈશે.

(૬) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારીને આરજદારનો પૂર્વ ઈતિહાસ અને અગાઉનો અનુભવ, અનું લાઈસન્સ આપવાથી વન્ય પ્રાણી જીવનની પૂર્વ સ્થિતિ ઉપર થનાર ગંભીર અસર અને આ અથે હરાવવામાં આવે તેવી બાબતો લક્ષમાં રાખીને અને તે બાબતોના સંબંધમાં પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી તપાસ કર્યા પછી એવી ખાતરી થાય કે લાઈસન્સ આપવું જોઈએ તે સિવાય, પેટા-કલમ(૧) માં ઉલ્લેખ કોઈ લાઈસન્સ આપી શકશે નહિં.

(૭) આ કલમ હેઠળ આપેલ દરેક લાઈસન્સમાં, જે જગામાં અથવા જે શરતોને અધીન રહીને લાઈસન્સ દાર પોતાનો ધ્યાન ચલાવતો હોય તે જગા અને શરતો હોય તો, તે નિર્દિષ્ટ કરવી જોઈશે.

(૮) આ કલમ હેઠળ આપેલ દરેક લાઈસન્સ—

(૧) તે આખ્યાની તારીખથી એક વર્ષ સુધી કાયદેસર ગણાશે;

(૨) બીજાને નામે કરી શકશે નહિં; અને

(૩) એકીવાટે વધુમાં વધુ એક વર્ષની મુદ્દત માટે તાજું કરાવી શકશે.

(૪) એનું લાઈસન્સ ધરાવવાને પોતાના કેસની રજૂઆત કરવાની વાજબી તક આપવામાં આવે તે સિવાય અને મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે—

(૧) એવી રીતે તાજું કરી આપવા માટેની અરજી, તે માટે નિર્દિષ્ટ કરેલી મુદ્દત પૂરી થયા પછી કરવામાં એવી હતી; અથવા

(૨) લાઈસન્સ આપવાના અથવા તાજું કરી આપવાના સમયે, અરજદારે કરેલ કોઈ નિવેદન જોટું હતું અથવા મહાનવી બાબતમાં જોટું હતું; અથવા

(૩) અરજદારે લાઈસન્સની કોઈ શરતનું અથવા આ અધિનિયમની કોઈ જેગવાઈનું અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે; અથવા

(૪) અરજદારે નિયત કરેલી શરતો પૂરી કરી નથી,

તે સિવાય, લાઈસન્સ તાજું કરી આપવા માટેની કોઈ અરજ નામંજૂર કરી શકાશે નહિ.

(૫) લાઈસન્સ આપવા અથવા તાજું કરી આપવા માટેની અરજ મંજૂર કરતો અથવા નામંજૂર કરતો દરેક હુકમ વેખિત હોવો જેઠણે.

(૬) પૂર્વવર્ત્તી પેટા-કલમોમાંનો કોઈપણ મજકૂર ઉપદ્રવી જીવોના સંબંધમાં લાગુ પડ્યો નહિ.

૪૫. શાખા સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમને અધીન રહીને, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી, પોતે કારયોની વેખિત નોંધ કરીને, કલમ ૪૪ હેઠળ આપેલ અથવા તાજું કરી આપેલ લાઈસન્સ મોકૂફ રાખી શકશે અથવા રદ કરી શકશે :

પરંતુ લાઈસન્સ ધરાવનારને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા સિવાય, એવી રીતે લાઈસન્સ મોકૂફ રાખી શકશે નહિ અથવા રદ કરી શકશે નહિ.

૪૬. (૧) કલમ ૪૪ હેઠળ લાઈસન્સ આપવાની અથવા તાજું કરી આપવાની ના પાડવાના હુકમ અથવા કલમ ૪૫ હેઠળ લાઈસન્સ મોકૂફ રાખતા અથવા રદ કરતા હુકમ ઉપરની આપીલ—

(ક) અધિકૃત અધિકારીએ હુકમ કર્યો હોય તો, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને; અથવા

(ખ) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ હુકમ કર્યો હોય તો, શાખા સરકારને,

કરવી જેઠણે.

(૨) પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (ક) હેઠળ મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીએ આપીલમાં કરેલા હુકમની બાબતમાં, બીજી આપીલ શાખા સરકારને થઈ શકશે.

(૩) ઉપર્યુક્ત બાબતને અધીન રહીને, આ કલમ હેઠળ આપીલમાં કરેલો દરેક હુકમ છેવટનો ગણાશે.

(૪) આ કલમ હેઠળની આપીલ, જે હુકમ વિરુદ્ધ આપીલ કરવામાં આવી હોય તેની અરજદારને જાપ થાયાની તરીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર કરવી જેઠણે :

પરંતુ આપીલ અધિકારી, અરજદારને સમયસર આપીલ ન કરવા માટે પૂરતું કારણ હતું તેવી પોતાને જાતરી થાય, તો ઉપર્યુક્ત મુદ્દા પૂરી થયા પછી કરેલી કોઈ આપીલ દાખલ કરી શકશે.

૪૭. આ પ્રકરણ હેઠળ લાઈસન્સદાર—

(ક) રેકર્ડ રાખવું જેઠણે અને દરાવવામાં આવે તેવા પોતાની બેવડદેવડનાં પત્રા—

(૧) નિયામકને અથવા આ અર્થ તેણે અધિકૃત કરેલ બીજા કોઈ અધિકારીને, અને

(૨) મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને અથવા અધિકૃત અધિકારીને,

સાદર કરવાં જેઠણે ; અને

(ખ) ઓવા અધિકારીઓએ તપાસ માટે માગણી કર્યે એવાં રેકર્ડ ઉપલબ્ધ કરવાં જેઠણે.

૪૮. આ પ્રકરણ હેઠળ કોઈપણ લાઈસન્સદાર, આ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવે તેવા નિયમો અનુસાર હોય તે સિવાય,—

(ક) (૧) કલમ ૪૪ની પેટા-કલમ (૨)ની જેગવાઈઓ હેઠળ જેના સંબંધમાં જેહોત કરવાની હોય પણ કરી ન હોય તેવું કોઈ પણ, પણમાંચી બનની કોઈ વસ્તુ, મુગા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મુગયા—
ચિહ્નન;

લાઈસન્સ
મોકૂફ
રાખવા બાબત
અથવા રદ
કરવા બાબત.

આપીલ.

રેકર્ડ રાખવા
બાબત.

લાઈસન્સદાર
પણ, વગેરે
ચિહ્નવા
બાબત.

(૨) આ અધિનિયમની જેગવાઈઓ અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ અથવા હુકમ હેઠળ કાયદેસર રીતે પ્રાપ્ત કરવામાં આવ્યાં ન હોય તેવાં કોઈ પશુ અથવા પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન અથવા માંસ,

પોતાના નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજામાં રાખી શકશે નહિ;

(ખ) (૧) કોઈ વન્ય પશુ પકડી શકશે નહિ, અથવા

(૨) અનુસૂચિ-૧માં અથવા અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૨માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ બંદી પશુ અથવા પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન અથવા તેમાંથી મેળવેલ માંસ સંપાદિત કરી શકશે નહિ, મેળવી શકશે નહિ, પોતાના નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજામાં રાખી શકશે નહિ અથવા વેચી શકશે નહિ, વેચવા માટે મૂડી શકશે નહિ અથવા તેની હેરફેર કરી શકશે નહિ અથવા તેવું માંસ પીરસી શકશે નહિ અથવા પ્રાણીઓની ખાલમાં મસાલો ભરવાના કસખાની પ્રક્રિયા કરી. શકશે નહિ અથવા એવા પશુના ભાગ અથવા આપા પશુને સમાવી બેતી હોય તેવી પશુમાંથી બનતી વસ્તુઓ બનાવી શકશે નહિ:

પરંતુ એવા પશુ અથવા પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરના મૃગયા-ચિહ્નના સંપાદન અથવા કબજા, નિયંત્રણ અથવા કસ્ટડી માટે એક રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં તેની તબદીલી અથવા હેરફેર કરવાનું આવશ્યક હોય ત્યારે, નિયામક અથવા આ અર્થે તેણે અધિકૃત કરેલ બીજા કોઈ અથવા એવા અધિકારીની અગાઉથી લેખિત પરવાનગી લીધા સિવાય, એવી તબદીલી કે હેરફેર કરી શકશે નહિ:

વધુમાં, નિયામક અથવા તેણે અધિકૃત કરેલ અધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે ઉપર્યુક્ત પશુ અથવા વસ્તુ કાયદેસર રીતે સંપાદિત કરવામાં આવી છે તે સિવાય, પૂર્વવર્તી પરંતુક હેઠળ એવી કોઈ પરવાનગી આપી શકશે નહિ.

લાઈસન્સદાર
સિવાયની
ઘ્યકિતનો
બંદી પશુ,
વગર
ખરીદવા
આપત.

૪૮. કોઈ વ્યક્તિનું, આ અધિનિયમ હેઠળ ઉપદ્રવી જીવ સિવાયનું બંદી પશુ, વન્ય પશુ અથવા પશુમાંથી બનતી વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્નન, પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન અથવા તેમાંથી મેળવેલ માંસ, તે વેચવા માટે અથવા અન્યથા તબદીલ કરવા માટે અધિકૃત કરેલ વેપારી અથવા વ્યક્તિને સિવાયના વેપારી અથવા વ્યક્તિ પાસેથી ખરીદી, મેળવી અથવા સંપાદિત કરી શકશે નહિ:

પરંતુ આ કલમમાંનો કોઈપણ મજાકૂર, એક જહેર સંગ્રહાલયે અથવા પ્રાણી સંગ્રહાલયે બીજા કોઈ જહેર સંગ્રહાલયે અથવા પ્રાણી સંગ્રહાલયે સાચે કરેલા કોઈ સૌદાને લાગુ પડશે નહિ.

પ્રકરણ ૬

ગુના આટકાવવા અને તે શોધી કાઢવા બાબત

દાખલ થવાની,
જડતી કેવાની,
ઘરપકડ
કરવાની
આને આટકમાં
રાખવાની
સત્તા.

૫૦. (૧) તે સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ કાયદામાં ગમે તે મજાકૂર હોય તે છતાં, નિયામક અથવા આ અર્થે તેણે અધિકૃત કરેલ બીજા કોઈ અધિકારી અથવા મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી અથવા કોઈ વન અધિકારી અથવા ચાબ-ઈન્સ્પેક્ટરના દરજાથી ઊત્તરતા દરજાના ન હોય તેવા કોઈ પોલીસ અધિકારી, પોતાને એવું માનવા માટે વાજબી કારણ હોય કે કોઈપણ વ્યક્તિનો આ અધિનિયમ વિરુદ્ધ ગુનો કર્યો છે તો, તે—

(ક) એવી કોઈ વ્યક્તિને તેના નિયંત્રણ, કસ્ટડી અથવા કબજામાંના કોઈ બંદી પશુ, વન્ય પશુ, પશુમાંથી બનેલી કોઈ વસ્તુ, માંસ, મૃગયા-ચિહ્નન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન અથવા આ અધિનિયમની જેગવાઈઓ હેઠળ તેણે આપેલું અથવા પોતાની પાસે રાખવાનું ફરમાવેલ કોઈ લાઈસન્સ, પરમિટ અથવા બીજા દસ્તાવેજ તપાસ માટે રજૂ કરવાનું ફરમાવી શકશે;

(ખ) જડતી અથવા તપાસ કરવા માટે કોઈ વાહન અથવા વહાણ આટકાવી શકશે અથવા એવી વ્યક્તિના ભોગવટામાંની કોઈ જગ્યા, જમીન, વાહન અથવા વહાણમાં દાખલ થઈ જડતી લઈ શકશે, આને પોતાના કબજામાંનો સરસામાન અથવા બીજી વસ્તુઓ ખોલી તેની જડતી લઈ શકશે;

(ગ) કોઈ વ્યક્તિના કબજામાં હોય અને પોતાને સરકારી મિલકત હોવાનું જાળવાનું હોય તેવું કોઈ બંદી પશુ, વન્ય પશુ, પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, માંસ, મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન, એવો કોઈ ગુનો કરવા માટે ઉપયોગમાં લીધાલા ફાંચલા, ઔઝર, વાહન, વહાણ અથવા હિથિયાર સુલિત પકડી શકશે અને એવી વ્યક્તિને તેની આપે મુક્કવામાં આવે તેવા કોઈ તહેમતનો લાલર રહી જવાબ આપશે એવી તેને ખાતરી થાય તે સિવાય, વગર વોરન્ટે તેની ઘરપકડ કરી શકશે અને તેને આટકમાં રાખી શકશે.

(૨) વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ માટેના મદદનીશ નિયમક અથવા વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીના દરજા કરતાં ઉત્તરતા દરજાના ન હોય તેવા જે કોઈ અધિકારીએ અથવા જેના તાબા હેઠળના અધિકારીએ પેટો-ક્લબમ (૧)ના ખંડ (ગ) હેઠળ કોઈ ફાંસવો, ઓઝર, વાહન, વહાણ અથવા હથિયાર કબજે લીધું હોય તે અધિકારી અથવા જેના તાબા હેઠળના અધિકારી, જે ગુના માટે તે કબજે બેચામાં આવ્યું હોય તે ગુનાની ઈન્સાહી કાર્યવાહી ચલાવવાની હુક્મત ધરાવતા મેન્જિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરમાવવામાં આવે તો અને ત્યારે એવી રીતે મુક્ત કરવામાં આવેલ મિલકત રજૂ કરવા માટે તેનો માલિક બોન્ડ કરી આપે તો તે મુક્ત કરી શકશે.

(૩) પેટો-ક્લબમ (૧)માં ઉલ્લેખેલા અધિકારીએ પૈકી કોઈ અધિકારી, જે વ્યકિતને જે કાર્ય માટે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ લાઈસન્સ અથવા પરમિટની જરૂર હોય તેવું કોઈ કાર્ય કરતાં જુઓ તે વ્યકિતને તેનું લાઈસન્સ અથવા પરમિટ રજૂ કરવાનું ફરમાવવાના હેતુઓ માટે રોકે અને અટકમાં રાખે તો તે કાયદેસર ગણ્યાશે અને એવી વ્યકિત, યથાપ્રાણગ, લાઈસન્સ અથવા પરમિટ રજૂ ન કરેતો, તે પોતાનું નામ અને સરનામું આપે તે સિવાય, અને અન્યથા તેની ધરપકડ કરતા અધિકારીને એવી ખાતરી આપે કે તેની સામે કાઢવામાં આવેલા કોઈ સમક્ષ અથવા ચલાવવામાં આવે તેવી બીજી કાર્યવાહીનો તે યોગ્ય રીતે જવાબ આપશે તે સિવાય, તેને વગર વારન્ટે પકડી શકશે.

(૪) પૂર્વવર્તી સત્તા હેઠળ અટકમાં લીધેલ કોઈ વ્યકિત અથવા કબજે લીધેલ કોઈ વસ્તુની કાયદા અનુસાર તંજવીજ કરવા માટે તેને તરત ૪ મેન્જિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવી જોઈશે.

(૫) જે વ્યકિત, આ ક્લબમ હેઠળ તેને રજૂ કરવાનું ફરમાવ્યું હોય તેવી કોઈ વસ્તુ વાજબી કારણ વિના રજૂ ન કરે તે વ્યકિત, આ અધિનિયમ વિરુદ્ધના ગુના માટે દોષિત હરશે.

(૬) (ક) આ ક્લબમની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈ માંસ અથવા પ્રકૃત્યા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન કબજે બેચામાં આવે ત્યારે મદદનીશ વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ નિયમક અથવા આ અર્થે તેણે અધિકૃત કરેલ રાજ્યપત્રિત દરજાના બીજા કોઈ અધિકારી અથવા મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા અધિકૃત અધિકારી તેના વેચાણ માટે ગોઢવણ કરી શકશે અને તેવા વેચાણની ઉપજની ટાયવામાં આવે તેવી રીતે તંજવીજ કરી શકશે.

(૭) આ ક્લબમની જોગવાઈઓ હેઠળ કબજે લીધેલ માંસ અથવા પ્રકૃત્યા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન સરકારી મિલકત નથી તેવું સાખિત થાય ત્યારે, વેચાણની ઉપજ માલિકને પાછી સોંપવી જોઈશે.

(૮) આ અધિનિયમ વિરુદ્ધનો ગુનો અટકવા અથવા તે શેખી કાઢવામાં મદદ મેળવવા માટે પેટો-ક્લબમ (૧)માં ઉલ્લેખ કોઈ અધિકારી કોઈ વ્યકિતને મળે ત્યારે અથવા આ અધિનિયમના ભંગનો આરોપ નેણી ઉપર હેઠળ તે વ્યકિતનોને પકડની વખતે અથવા પેટો-ક્લબમ (૧)ના ખંડ (ગ) અનુસાર કબજે બેઠી વખતે તેવી મદદ આપવાની એવી વ્યકિત કે વ્યકિતનોની ફરજ રહેશે.

પ્ર૧. (૧) જે કોઈ વ્યકિત આ અધિનિયમની કોઈ જોગવાઈનું અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ અથવા હુક્મનું ઉલ્લંઘન કરે અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ આપેલ કોઈ લાઈસન્સ અથવા પરમિટની કોઈપણ શરતનો લંગ કરે તે વ્યકિત, આ અધિનિયમ વિરુદ્ધના ગુના માટે દોષિત ગણ્યાશે અને દોષિત ઠર્યો, તેને બે વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા અથવા બે હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા અથવા પણ થઈ શકશે:

પરંતુ કરેલા ગુનો, અનુસૂચિ-૧માં અથવા અનુસૂચિ-૨ના ભાગ ર૨માં નિર્દિષ્ટ કરેલ કોઈ પશુના સંબંધમાં હોય અથવા એવા કોઈ પશુ, માંસ અથવા પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, અથવા એવા પશુમાંથી મેળવેલ મૃગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રકૃત્યા કર્યા વગરના મૃગયા-ચિહ્નના સંબંધમાં હોય ત્યારે અથવા ગુનો અભયારણ અથવા રાષ્ટ્રીય કૂદાપણમાં શિકાર કરવાને લગતો હોય ત્યારે, તેવા ગુના માટે ઓછામાં ઓછી છ મહિનાની, પરંતુ છ વર્ષ સુધીની કેદની અને ઓછામાં ઓછા પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા પણ થઈ શકશે:

વધુઓ, અગાઉના પરંતુક્રમાં જાપ્યાવેલા પ્રકારના બીજા અથવા પણીના ગુનાની બાબતમાં ઓછામાં ઓછી એક વર્ષની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને ઓછામાં ઓછા એક હજાર રૂપિયાનો દંડ કરવામાં આવશે.

(૨) કોઈ વ્યકિતને આ અધિનિયમ વિરુદ્ધના ગુના માટે દોષિત ટાયવામાં આવે ત્યારે, ગુનાની ઈન્સાહી કાર્યવાહી ચલાવવાના ન્યાયાલય એવા લુકમ કરી શકશે કે જેના સંબંધમાં ગુનો કરવામાં આવ્યો હોય તેવું કોઈ નંદી પશુ, વન્ય પશુ, વન્ય પશુમાંથી બનતી કોઈ વસ્તુ, મૃગયા-ચિહ્ન, પ્રકૃત્યા કર્યા વગરનું મૃગયા-ચિહ્ન અથવા માંસ અને સદરહુ ગુનો કરવામાં ઉપયોગ કરેલ કોઈ ફાંસવો, ઓઝર, વાહન, વહાણ અથવા હથિયાર ચલાવ્યાર સરકારમાં જાત થશે અને આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ એવી વ્યકિતએ ધરાવેલ કોઈ લાઈસન્સ અથવા પરમિટ રદ કરવામાં આવશે.

(૩) અની રીતે લાઈસન્સ અથવા પરમિટ રદ કરવાનું અથવા એવી જાતી, એવા ગુના માટે કરી શકાય તેની બીજી કોઈ શિક્ષા ઉપરાંતના રહેશે.

શિક્ષાઓ.

સન ૧૯૪૮
નો ૫૪મો.

(૪) આ અધિનિયમ વિરુદ્ધ કરેલ કોઈ ગુના માટે કોઈ વિકિતને દોષિત દરવામાં આવે, તારે ન્યાયાલય એવા આદેશ કરી શકશે કે આ અધિનિયમ વિરુદ્ધનો ગુનો જેના વડે કરવામાં આવ્યો હોય તેવા કોઈ દખના કબજ્ઞ માટે "શશ્વત અધિનિયમ, ૧૯૪૮" હેઠળ એવી વિકિતને લાઈસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તો તે રદ કરવામાં આવશે અને એવી વિકિત દોષિત દર્યાની તારીખથી પાચ વર્ષની મુદ્દત સુધી "શશ્વત અધિનિયમ, ૧૯૪૮" હેઠળના લાઈસન્સ માટે પાત્ર ગણાશે નહિ.

કૌશિશ આને
મદદગારી.

પર. જે કોઈ વિકિત, આ અધિનિયમની કોઈ જોગવાઈનું અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ અથવા હુકમનું ઉલ્લંઘન કરવાની કોશિશ કરે અથવા તેનું ઉલ્લંઘન કરવામાં મદદગારી કરે તેણે, યથાપ્રસંગ, તે જોગવાઈ અથવા નિયમ અથવા હુકમનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોવાનું ગણાશે.

ગેરકાયદેસર
કબજ્ઞ લેવા
માટે શિક્ષા.

પર. આ અધિનિયમ હેઠળ સત્તા વાપરતી કોઈ વિકિત, કલમ ૫૦માં જણાવેલાં કારણોસર બીજી કોઈ વિકિતની મિલકત કબજ્ઞ લેવાના બહાનાથી તે ગ્રાસદાયક અને બિન જરૂરી રીતે કબજ્ઞ લેવે, તો તેને દોષિત દર્યે, છ મહિના સુધીની કેદની શિક્ષા અથવા પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા અથવા તે બંને શિક્ષા થઈ શકશે.

ગુનાઓની
માંડવાળ
કરવાની
સત્તા.

પર. (૧) રાજ્ય સરકાર, જાહેરનામાથી, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારીને અથવા નાયબ વન-સંરક્ષકથી ઉત્તરતા દરજાનાના ન હોય તેવા કોઈ અધિકારીને નીચે પ્રમાણેની સત્તા આપી શકશે :—

(ક) આ અધિનિયમ વિરુદ્ધ કોઈ ગુનો કર્યો છે એવી વાજબી શક્ષ જેની સામે અસ્તિત્વમાં હોય તેવી કોઈ વિકિત પાસેથી, જે ગુનો એવી વિકિતએ કર્યો હોવાનો તેના ઉપર શક હોય તેવા ગુનાની માંડવાળ તરીકે નાણાંની રકમની ચુકવણી સ્વીકારવાની; અને

(ખ) જ્યારે કોઈ મિલકત જપ્ત કરવાને પાત્ર ગણીને કબજ્ઞ લેવામાં આવી હોય તારે, એવા અધિકારીએ અંદાજ્યા પ્રમાણેની તેની કિમતની ચુકવણી થયે તે ધૂટી કરવાની.

(૨) યથાપ્રસંગ, આવી રકમ અથવા એવી કિમત અથવા તે બંને એવા અધિકારીને ચુકવાયે, જેના ઉપર શક હોય તે વિકિત જે કસ્ટડીમાં હોય તો તેને છોડી મૂકવી જોઈશે અને સરકારી મિલકત સિવાયની કોઈ મિલકત જપ્ત કરેલ હોય તો તે મુકૃત કરવી જોઈશે અને ગુનાના સંબંધમાં, એવી વિકિત વિરુદ્ધ વધુ કાર્યવાહી ચલાવી શકશે નહિ.

(૩) કોઈ ગુનાની માંડવાળ કરતા અધિકારી, આ અધિનિયમ હેઠળ ગુનોગારને આપેલ કોઈ લાઈસન્સ અથવા પરમિટ રદ કરવાનો હુકમ કરી શકશે અથવા એમ કરવાની સત્તા તેને ન હોય તો, એવું લાઈસન્સ અથવા પરમિટ રદ કરવાયા માટે એવી સત્તા ધરાવતા અધિકારીને મળી શકશે.

(૪) પેટા-કલમ (૧)ના ખાંડ (ખ) હેઠળ માંડવાળ તરીકે સ્વીકારાએ અથવા સ્વીકારવાનું કંપુલ કરેલ રકમ કોઈ-પણ સંબંધોમાં જે હજાર રૂપિયા કરતાં વધવી જોઈશે નહિ :

પરંતુ જેના માટે કલમ પ૫ની પેટા-કલમ (૧)માં કેદની વધુતમ મુદ્દત દરવામાં આવી હોય તેવા કોઈ ગુનાની માંડવાળ થઈ શકશે નહિ.

ગુનાઓની
વિચારણા.

પર. આ અધિનિયમ વિરુદ્ધના કોઈ ગુનાની વિચારણા, મુખ્ય વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ અધિકારી અથવા રાજ્ય સરકાર આ આર્થે અધિકૃત કરે તેવા બીજી અધિકારી તરફથી ફરિયાદ કરવામાં આવે તે સિવાય, કોઈપણ ન્યાયાલયથી કરી શકશે નહિ.

બીજી કોઈ
કાયદાઓના
આમલને બાધ
આપશે નહિ.

પર. આ અધિનિયમના કોઈપણ મજાકુરથી આ અધિનિયમ વિરુદ્ધનો ગુનો જેનો જેવું સંબંધિત કરવામાં આવે કે કોઈ બંદી પણ, પશુમાંથી બનની કોઈ વસ્તુ, માંસ, મુગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મુગયા-ચિહ્ન કોઈ વિકિતના કબજ્ઞમાં, કસ્ટડીમાં અથવા નિયંત્રણ હેઠળ છે, તારે વિરુદ્ધનું પુરવાર ન શાય ત્યાં સુધી, એમ માની લેવામાં આવશે કે બંદી પણ, પશુમાંથી બનની કોઈ વસ્તુ, માંસ, મુગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મુગયા-ચિહ્ન એવી વિકિતના ગેરકાયદેસર કબજ્ઞમાં, કસ્ટડીમાં અથવા નિયંત્રણ હેઠળ છે અને એવું પુરવાર કરવાનો બેનો આરોપી પર રહેશે.

પરંતુ કોઈપણ વિકિતને એક જ ગુના માટે જે વખત શિક્ષા કરી શકશે નહિ.

આમુક કેસોમાં
માની લેવા
બાબત.

પર. આ અધિનિયમ વિરુદ્ધના ગુના માટેના કોઈ ફોન્ડારી કામમાં એવું સંબંધિત કરવામાં આવે કે કોઈ બંદી પણ, પશુમાંથી બનની કોઈ વસ્તુ, માંસ, મુગયા-ચિહ્ન અથવા પ્રક્રિયા કર્યા વગરનું મુગયા-ચિહ્ન કોઈ વિકિતના કબજ્ઞમાં, ગેરકાયદેસર કબજ્ઞમાં, કસ્ટડીમાં અથવા નિયંત્રણ હેઠળ છે અને એવું પુરવાર કરવાનો બેનો

૫૮. આ અધિનિયમ વિસુદ્ધનો ગુનો કોઈ કંપનીએ કર્યો હોય ત્યારે, ગુનો કરવામાં આવ્યો હોય તે વખતે કંપનીનો ચાન્દી સંબાળતી હોય અને તેના કાર્ય-સંચાલન માટે કંપનીને જવાબદાર હોય તેવી દરેક વ્યક્તિ, તેમજ કંપની, તે ગુના માટે દોષિત ગણાશે અને તેમની સામે કામ ચલાવી શકાશે અને તે અનુસાર તેમને શિક્ષા થઈ શકશે :

કંપનીનોએ
કરેલા ગુના.

પરંતુ એવી કોઈ વ્યક્તિ એમ સાબિત કરે કે ગુનો તેની જાણ બહાર થયો હતો અથવા તે ગુનો થતો અટકવા માટે તેણે તમામ ઘટતી કાળજી રાખી હતી તો તે વ્યક્તિ આ પેટા-કલમમાંના કોઈ મજાકૂરથી કોઈ શિક્ષાને પાત્ર થયો નહિ.

(૨) પેટા-કલમ (૧)માં ગમે તે મજાકૂર હોય તે છતાં, આ અધિનિયમ વિસુદ્ધનો કોઈ ગુનો કોઈ કંપનીએ કર્યો હોય અને એમ સાબિત થાય કે તે ગુનો કંપનીના કોઈ ડિઝેક્ટર, મેનેજર, સેક્રેટરી અથવા બીજા અધિકારીની સંમતિથી કે તેમની મૂક સંમતિથી કરવામાં આવ્યો છે અથવા તેમના પણ થયેલી કોઈ બેદરકારીને કારણે થયો છે તો, તેવા ડિઝેક્ટર, મેનેજર, સેક્રેટરી અથવા બીજા અધિકારી પણ તે ગુના માટે દોષિત ગણાશે અને તેમની સામે કામ ચલાવી શકાશે અને તે અનુસાર તેમને શિક્ષા થઈ શકશે.

રૂપણીકરણ.—આ કલમના હેતુઓ માટે,—

(ક) “કંપની” એટલે કોઈ સંસ્થાપિત મંડળ અને તેમાં પેઢી અથવા વ્યક્તિઓના બીજા એસેસિયેશનનો સમાવેશ થાય છે; અને

(ખ) પેઢીના સંબંધમાં “ડિઝેક્ટર” એટલે પેઢીનો ભાગીદાર.

પ્રકરણ ૭

પ્રક્રિયા

સન ૫૯૬૦ પદ્ધતિ ૨માં ઉલ્લેખિત દરેક અધિકારી અને આ અધિનિયમથી મળેલી કોઈપણ સત્તા વાપરતા બીજા નો દરેક અધિકારી, “ભારતના ફોન્ડારી અધિનિયમ”ની કલમ ૨૧ના અર્થ મુજબ રાજ્ય સેવક ગણાશે.
નો ૪૫મો.

અધિકારીઓ
રાજ્ય સેવકો
ગણાશે.

૬૦(૧) આ અધિનિયમ હેઠળ શુદ્ધબુદ્ધિથી કરેલા કે કરવા ધારેલા કોઈ કાર્ય માટે કેન્દ્ર સરકારના અથવા રાજ્ય સરકારના કોઈ અધિકારી અથવા બીજા કર્મચારી સામે કોઈ દાવો, ફરિયાદ અથવા બીજી કાનૂની કાર્યવાહી થઈ શકશે નહિ.

શુદ્ધબુદ્ધિથી
લીધેલાં
પગલાં અંગે
રક્ષણ.

(૨) આ અધિનિયમ હેઠળ શુદ્ધબુદ્ધિથી કરેલા કે કરવા ધારેલા કોઈ કાર્યથી થયેલ અથવા થવાનો સંભવ હોય તેવા કોઈ નુકસાન માટે કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા તેના કોઈ અધિકારીઓ અથવા બીજા કર્મચારીઓ સામે કોઈ દાવો અથવા બીજી કાર્યવાહી થઈ શકશે નહિ.

અનુસૂચિઓ-
માટી નોંધેલાં
હેરફાર
કરવાની
સત્તા.

૬૧. (૧) કેન્દ્ર સરકારનો એવો અભિપ્રાય થાય કે કોઈ અનુસૂચિમાં કોઈ નોંધ ઉમેરવાનું અથવા અનુસૂચિના એક ભાગમાંથી તે જ અનુસૂચિના બીજા ભાગમાં અથવા એક અનુસૂચિમાંથી બીજી અનુસૂચિમાં કોઈ નોંધ તબદીલ કરવાનું ઈષ્ટ છે તો, જહેરનામાં દ્વારા તે તેમ કરી શકશે, અને અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૧ અથવા અનુસૂચિ-૩, અનુસૂચિ-૪ અથવા અનુસૂચિ-૫માંથી બીજી કોઈ અનુસૂચિમાં પણ કોઈ નોંધ તબદીલ કરી શકશે.

(૨) રાજ્ય સરકારનો એવો અભિપ્રાય થાય કે અનુસૂચિ-૨, અનુસૂચિ-૩, અનુસૂચિ-૪, અથવા અનુસૂચિ-૫માંથી અનુસૂચિ-૧માં કોઈ નોંધ તબદીલ કરવાનું ઈષ્ટ છે, તો, જહેરનામાં દ્વારા તે તેમ કરી શકશે, અને અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-૧ અથવા અનુસૂચિ-૩, અનુસૂચિ-૪ અથવા અનુસૂચિ-૫માંથી બીજી કોઈ અનુસૂચિમાં પણ કોઈ નોંધ તબદીલ કરી શકશે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૨) હેઠળ જહેરનામાં બહાર પરયે, સંબંધિત અનુસૂચિ તે અનુસાર બદલાઈ ગઈ હોવાનું ગણાશે, પરંતુ એવા દરેક ફેરફારથી એવા ફેરફાર પહેલાં કરેલા અથવા ન કરેલા કોઈ કાર્યની બાધ આવશે નહિ.

(૪) પેટા-કલમ (૨) હેઠળ રાજ્ય સરકારે અનુસૂચિમાં કરેલો કોઈ ફેરફાર, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કેન્દ્ર સરકારે કરેલો કોઈ ફેરફારથી વિસુદ્ધનો હોય તો, રાજ્ય સરકારે બહાર પાડેલા જહેરનામાં પહેલાં કે પછી, કે સરકારે કરેલો ફેરફાર પ્રવતનો અને રાજ્ય સરકારે કરેલો ફેરફાર, વિસુદ્ધનો હોય તેટલે સુધી ફેરફારથી:

પરંતુ રાજ્ય સરકારે કરેલો એવો કોઈ ફેરફાર કેન્દ્ર સરકારની અગાઉથી સંમતિ લઈને કરવામાં હોય તો તે ફેરફાર તે રાજ્યમાં પ્રવતનો :

વધુમાં, અગાઉના પરંતુકમાંના કોઈપણ મજકૂરથી કેન્દ્ર સરકારને, રાજ્ય સરકારે કરેલો ફેરફાર કોઈ સમયે સુધીરવામાં અથવા રદ કરવામાં બાધ આવશે નહિ.

કેટલાં વન્ય
પણુંઓને
ઉપદ્રવી જીવ
તરીકે જાહેર
કરવા બાબત.

નિયમો
કરવાની
કેન્દ્ર સરકારની
સત્તા.

૬૨. કલમ દુની જોગવાઈઓને અધીન રહીને, રાજ્ય સરકાર, અનુસૂચિ-૧માં અને અનુસૂચિ-૨ના ભાગ-રમાં નિર્દિષ્ટ કરેલાં વન્ય પણુંઓ સિવાયના કોઈ વન્ય પણુંને, કોઈપણ વિસ્તાર માટે અને તેમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી મુદ્દત સુધી ઉપદ્રવી જીવ તરીકે જાહેરનામાથી જાહેર કરી શકશે અને તેવું જાહેરનામું જ્યાં સુધી અમલમાં રહે ત્યાં સુધી, તેવાં અન્ય વન્ય પણુંને અનુસૂચિ-પમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવેલ ગણાશે.

૬૩. (૧) કેન્દ્ર સરકાર, જાહેરનામાથી, નીચેની તમામ અથવા કોઈપણ બાબત માટે નિયમો કરી શકશે :—

(૧) કલમ ૪૪ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ જે નમૂનામાં જાહેરાત કરવી જોઈએ એ નમૂના બાબત ;

(૨) કલમ ૪૪ની પેટા-કલમ (૪)ના ખંડ (૪) હેઠળ હશવવાની હોય તેવી બાબત ;

(૩) કલમ ૪૮ના ખંડ (૪)માં ઉલ્લેખલા સોદાઓને લાગુ પાડવાની શરતો બાબત ;

(૪) (ગ) કેન્દ્ર સરકારે જાહેર કરેલા અભયારણ્ય અને રાષ્ટ્રીય ઉપવનને કલમ દુની પેટા-કલમ (૨) જેટથે સુધી લાગુ પડતી હોય તેવી સુધી તેમાં નિર્દિષ્ટ કરેલી બાબતો વિશે.

(૨) આ કલમ હેઠળ કરેલા દરેક નિયમ, તે કરવામાં આવે તે પછી બનતી ત્વરાઓ સંસદનું સત્ર ચાલુ હોય ત્યારે સંસદના દરેક ગૃહ સમસ્ક એક જ સત્ત્રમાં અથવા લાગલાગટ બે કે વધુ સત્ત્રોમાં મળીને કુલ ત્રીસ દિવસની મુદ્દત સુધી મૂકવા જોઈશે અને ઉપર જણાવેલ સત્ર અથવા લાગલાગટ સત્ત્રો પણી તરત આવતું સત્ર પૂર્ણ થતાં પહેલાં બંને ગૃહોએ તે નિયમમાં કોઈ ફેરફાર કરતા સંમત થાય અથવા બંને ગૃહો એમ સંમત થાય કે ત નિયમ કરવો જોઈએ નહિ, તો તે નિયમ ત્યારપણી, યથાપ્રસંગ, એવા ફેરફાર કરેલા સ્વરૂપમાં જ અમલમાં રહેશે અથવા અમલમાં રહેશે નહિ, પણ તેવો કોઈ ફેરફાર થવાથી અથવા તે રદ થવાથી તે નિયમ હેઠળ આગાઉ કરેલા કોઈ કાર્યની કાયદેસરતાને બાધ આવશે નહિ.

૬૪. (૧) રાજ્ય સરકાર, જાહેરનામાથી કલમ દુની કોત્રમર્યાદામાં આવતી ન હોય તેવી બાબતોના સંબંધમાં, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ પાર પાડવા માટે નિયમો કરી શકશે.

(૨) ખાસ કરીને અને પૂર્વવારી સત્તાની વ્યાપકતાને બાધ આવ્યા વિના એવા નિયમોથી નીચેની તમામ અથવા કોઈપણ બાબત માટે જોગવાઈ કરી શકશે :—

(૩) કલમ દની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (૫)માં ઉલ્લેખલ બોર્ડના સભ્યોના હોદાની મુદ્દત અને તેમનામાં ખાલી પડતી જગાઓ ભરવાની રીત ;

(૪) કલમ દની પેટા-કલમ (૪)માં ઉલ્લેખલા ભથ્થાં ;

(૫) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ કરેલ અરજી, આપેલ પ્રમાણપત્ર, કરેલ દાવો, જાહેરાત, આપેલ લાઈસન્સ, પરમિટ, રિઝરવ્ઝન, સાદર કરેલ પત્રક અથવા બીજા દસ્તાવેજ માટે ઉપયોગ કરવાના નમૂના અને તે માટે કોઈ હી હોય તો તે ;

(૬) જેને અધીન રહીને આ અધિનિયમ હેઠળ કોઈ લાઈસન્સ અથવા પરમિટ આપી શકાય તે શરતો ;

(૭) લાઈસન્સદારે રાખવાના અને સાદર કરવાના (પકડેલાં અથવા મારેલાં) વન્ય પણુંઓના રેકર્ડની વિગતો ;

(૮) બંદી પણ, માંસ, પશુમાંથી બનેલી વસ્તુઓ, મૃગયા-ચિહ્નો અને પ્રક્રિયા કર્યા વગરનાં મૃગયા-ચિહ્નોના કંબળ, તથાદીલી અને વેચાણનું નિયમન ;

(૯) પણુંની ખાલમાં મસાલા ભરવાના કસબનું નિયમન ;

(૧૦) આ અધિનિયમ હેઠળ હશવવાની હોય અથવા હશવી શકાય તેવી બીજી કોઈ બાબત.

અનુસૂચિત
આદિજાતિના
હક્કનું રક્ષણ
કરવા બાબત.

૬૫. સન ૧૯૬૭ના એપ્રિલ મહિનાની ૨૮મી તારીખે આંદ્રામાન અને નિકોબાર રાજ્યપત્રના અસાધારણ અંકના પાના ૧ થી ૫ ઉપર પ્રસિદ્ધ કરેલ આંદ્રામાન અને નિકોબાર વહીવટના સન ૧૯૬૭ના એપ્રિલ મહિનાની ૨૮મી તારીખના જાહેરનામાં નંબર ૪૦/૬૭/એફ. નંબર જી દાય, વોલ્યુમ ઉ થી આંદ્રામાન અને નિકોબાર ટાપુઓના સંબંધ રાજ્યકોન્ગ્રેસના નિકોબાર ટાપુઓની અનુસૂચિત આદિજાતિનોને મળેલા શિક્ષાર કરવાના હક્કને આ અધિનિયમના કોઈપણ મજકૂરથી બાધ આવશે નહિ.

રદ કરવા
આબદિ અને
આપવાએ

ડક. (૧) આ અધિનિયમના આરંભથી, આ અધિનિયમમાં જણાવેલી કોઈ બાબતમે લગતો અને કોઈ રાજ્યમાં અમલમાં હોય તેવો બીજો દરેક અધિનિયમ, નેટલે અશે તે અધિનિયમ અથવા તેમાંની કોઈ જેગવાઈ આ અધિનિયમને અથવા એમાંની કોઈ જેગવાઈને મળતી આવતી હોય અથવા તેની વિરુદ્ધ હોય તેટલે અશે રદ થયેલ ગણ્ણાશે :

પરંતુ એવી રીતે રદ કરવાથી,—

(૧) એવી રીતે રદ કરેલા અધિનિયમના આગાઉના અમલને અથવા તે હેઠળ વિધિસર કરેલા અથવા કરવા દર્શિલા કોઈ કાર્યને બાધ આવશે નહિએ;

(૨) એવી રીતે રદ કરેલા અધિનિયમ હેઠળ સંપાદિત કરેલ, પ્રાપ્ત કરેલ અથવા માટે લીધેલ કોઈ હક, વિશેષાધિકાર, ફરજ અથવા જવાબદારીને આસર થશે નહિએ;

(૩) એવી રીતે રદ કરેલા અધિનિયમ વિરુદ્ધ કરેલા કોઈ ગુનાના સંબંધમાં થયેલ કોઈ દંડ, જન્તી અથવા શિક્ષાને આસર થશે નહિએ;

(૪) ઉપર્યુક્ત એવા કોઈ હક, વિશેષાધિકાર, ફરજ, જવાબદારી, દંડ, જન્તી અથવા શિક્ષા સંબંધી કોઈ તપાસ, કન્નૂની કાર્યવાહી અથવા ઉપાયને બાધ આવશે નહિ, અને એવી કોઈ તપાસ, કન્નૂની કાર્યવાહી અથવા ઉપાય જાણે કે ઉપર જણાવેલ અધિનિયમ રદ કરવામાં આવો ન હોય તેમ માંડી શકશે, ચાલુ રાખી શકશે અથવા તેના અમલ કરી શકશે અને એવા કોઈ દંડ, જન્તી અને શિક્ષા થઈ શકશે.

(૨) એવી રીતે રદ કરવા છતાં,—

(ક) આ અધિનિયમની જેગવાઈઓ સાથે આસંગત ન હોય તેવું (કાઢેલ કોઈ જાહેરનામું, હુકમ, પ્રમાણપત્ર, નોટિસ અથવા પહોંચ, કરેલી આરજી અથવા આપેલી પરિણિત સહિતનું) એવી રીતે રદ કરેલ અધિનિયમ હેઠળ કરેલ કાર્ય અથવા લીધેલ કોઈ પગલું, જાણે કે આ અધિનિયમ, તેવું કાર્ય કરવામાં આવ્યું તે વખતે અથવા પગલું લેવામાં આવ્યું તે વખતે અમલમાં હોય તેમ, આ અધિનિયમની તત્ત્વમાન જેગવાઈઓ હેઠળ કરેલ અથવા લીધેલ હેવાનું બાણૂશે અને આ અધિનિયમ હેઠળ કરેલ કોઈ કાર્ય અથવા લીધેલ કોઈ પગલાથી તે રદ કરવામાં આવે તે સિદ્ધાંત અને તાં સુધી અમલમાં ચાલુ રહેશે;

(ખ) એવી રીતે રદ કરેલ કોઈ અધિનિયમ હેઠળ આપ્યોલ અને આ અધિનિયમના આરંભની તરત પહેલાં અમલમાં હોય તેવું દરેક બાઈસન્સ, આ અધિનિયમની તત્ત્વમાન જેગવાઈઓ હેઠળ આપેલ હેવાનું ગણ્ણાશે અને આ અધિનિયમની જેગવાઈઓને અધીને રહીને, જે મુદ્દત માટે એવું લાઈસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તેના પૂરા નહિ થયેલા ભાગ માટે તે અમલમાં ચાલુ રહેશે.

(૩) શક્કાના નિવારણ માટે આથી એવું જાહેર કરવામાં આવે છે કે પોટા-કલમ (૧) હેઠળ રદ કરેલ કોઈ અધિનિયમ હેઠળ રાજ્ય સરકારે જાહેર કરેલ કોઈ અભયારણ્ય અથવા રાષ્ટ્રીય ઉપવન આ અધિનિયમ હેઠળ રાજ્ય સરકારે જાહેર કરેલ, યથાપ્રસંગ, અભયારણ્ય અથવા રાષ્ટ્રીય ઉપવન ગણ્ણાશે અને આ અધિનિયમના આરંભે અથવા તે પહેલાં, સદરહુ અધિનિયમ હેઠળ તેવા કોઈ રાષ્ટ્રીય ઉપવનમાંની જમીન અથવા જમીન ઉપરના નષ્ટ ન થયેલ કોઈ હકની બાબતમાં, આ અધિનિયમની જેગવાઈઓ અનુસાર એવા હક નષ્ટ કરવામાં આવશે.

અનુસૂચિ—૧

(જુલાઈ કલમ ૨, ૬, ૮, ૧૧, ૪૦, ૪૧, ૪૩, ૪૮, ૫૧, ૬૧ અને ૬૨)

ભાગ—૧. સુસ્તન પ્રાણીઓ

૧. આંદામાનનું જંગલી ભૂડ.	૧૩. ભારતીય સિહ.
૧૫. ભારવ.	૧૪. ભારતીય ધૃતખર.
૧૭. બિન્ટુરોઝ.	૧૫. ભારતીય વરુ.
૨. કાળિયાર.	૧૬. કાશમીરી સાબર.
૩. બ્રો-એન્ટલર્ડ હીથર અથવા થામીન.	૧૬-ક. પાન વાંદર.
૩૫. ટોપીવાળું લંગૂર.	૧૬-ખ. ટીપડો અથવા ટેંકુવો.
૪. ક્રેકલ.	૧૭. ચિત્તા બિલાડી.
૪૫. ક્રેટેસીનની જતો.	૧૮. નાનો કે લાલપાંડા (રોજ બિલાડો.)
૫. ચિત્તા.	૧૯. સિહ પુછ વાનર.
૬. મેધરાજ દીપડો.	૨૦. બોરીસ.
૬૫. કરચલાભાઉ વાંદરો.	૨૧. લીન્કી.
૭ખ. રણ-બિલાડી.	૨૨. મલભારી વણિયર.
૭. ડુગોંગ.	૨૨-ક. મલાયન રીષ.
૮. મચ્છીમાર બિલાડી.	૨૩. આરસ બિલાડી.
૮૫. શોશાંગા.	૨૪. મહામૃગભાજ.
૯. * * * *	૨૪-ક. માઉસ હીથર.
૧૦. ઉડતી ખિસકેલી.	૨૫. કસ્તૂરી મૂગ.
૧૧. શાનેરી બિલાડી.	૨૫-ક. નિલગીરી બંકરી.
૧૦. ડિમાવયનો પડાડી બકરો.	૨૬. તિલેટનું મોઢ જંગલી ઘણું.
૧૦-ક. શાનેરી લંગૂર.	૨૭. લધુકણ બિલાડી.
૧૧. હીસ્પોડ સરણી.	૨૮. સળવો ક્રીડિભાઉ.
૧૧-ક. હોગ બેડાર.	૨૯. ઈંગાણું કુકર.
૧૨. હુલ્લોક.	૨૯-ક. ઘોરખોદિયું.
૧૨-ક. હમ્પ બેકડ વ્લેલ મેગાટેરા.	૩૦. ગંડો.
૧૨-ખ. ભારતીય હાથી.	૩૧. ભૂખરા રંગનાં ટપકાવાળી બિલાડી.

૩૧-ક. રામહરણ રીછ.	૧૨. રાજ કાચબો.
૩૨. ચપટબિંદી બિલ્લી.	૧૩. ઓલીવ બેક વોગર હેડ કાચબો.
૩૨-ક. ત્રાવણકોરની નાની ઉદની પિસકોલી.	૧૪. મોરની નિશાનીવાળો નરમ કવચનો કાચબો.
૩૩. બરફનો દીપડો.	૧૪-ક. અનજાર.
૩૪. ટપકાવાળું લીન્સીગ.	૧૫. * * *
૩૫. બારસીંગા.	૧૬. * * *
૩૬. ટકીન અથવા મીસમી ટકીન.	૧૭. * * *
૩૬-ક. તિબેટી હરણ.	૧૭-ક. જળ ગરોળી.
૩૭. તિબેટી છીકાર.	ભાગ—૩. પણીઓ
૩૮. તિબેટી જંગલી ખર.	૧. કૃષ્ણ દીપ હંસક.
૩૯. પટાવાળો વાધ.	૧-ક. આસામી વાંસ તેતર.
૪૦. ઊરીયલ અથવા ઘેટો.	૧-ખ. નિતીપિચ્છ.
૪૧. જંગલી લેંસ.	૧-ગ. બંગાળનો બળમોર અથવા તૃણમયૂર.
૪૧-ક. જંગલી યાક.	૧-દ. કાળી ડોકવાળો સારસ.
ભાગ—૨. જળચર, સ્થળચર અને જરીસુપણંશીય પ્રાણીઓ	૧-ચ. રકતકંદ નીવાક.
૧. આગ્રા ચંદન ઘો.	૧-ઇ. * * *
૧-ક. * * *	૨. સરળ વનમોર.
૧-ખ. પીળી ચંદન ઘો.	૨-ક. પૂર્વીય સફેદ બગબો.
૧-ગ. મગર.	૨-ખ. ટપકાવાળો વગડાઉ ધુવડ.
૨. ધરિયલ.	૩. મોટું ભારતીય ધોરાલ.
૩. ગંગાનો નરમ કવચનો કાચબો.	૪. મોટો ભારતીય ચિલોત્રો.
૪. લીલો સમુદ્રી કાચબો.	૪-ક. શકરો બાદશાહ.
૫. બાજની ચાંચ જૈલો કાચબો.	૪-ખ. સારસ.
૬. હિમાલયનું ન્યુટ અથવા સાલમેન્ડર.	૪-ગ. ચિલોત્રો.
૭. દીંગાખાઉ ભારતીય સાપ.	૪-ધ. ટીલુટ ધોરાલ.
૮. ભારતીય નરમ કવચનો કાચબો.	૪-ચ. હયમસ બાર બેકડ શીઝાર્ટ.
૯. ભારતીય ટેનટ કાચબો.	૪-દ. ભારતીય ચિલોત્રો.
૧૦. મોટી બંગાળી ચંદન ઘો (ગરોળી).	
૧૧. ચર્મ કાચબો.	

૫.	જર્ડિન્સ કોર્સર.	ફેમીલી ડિનેરી.
૬.	જરાયુ.	ડાનસ ગૌતમા ગૌતમાડીકા.
૭.	મોટો બાજ.	પુષ્પા ઓચામેરી નિસ્ચીવીલીલ.
૭-ક.	મોટી સિસોટી બતક.	પુષ્પા મીઠેમસ રોપસ્ટોરફ્ટી.
૭-૫.	મોનલ ફીઝન્ટ.	ફેમીલી લાઈસીનીડી
૮.	પહાડી લાવરી.	એલોટીનસ ડુમીલા
૯.	સુલોહિત ચિલોન્રો.	એલોટીનસ ફેબ્રિગસ પેનોરમીસ.
૧૦.	નિકોબાર મેગાપોડ.	એમબલોપાલા એવીડીએના.
૧૦-ક.	નિકોબાર કંબૂતર.	એમબલીપોડીઅા એસીઅરાટા.
૧૦-૫.	માધવી ખાનારો ધુપડ.	એમબલીપોડીઅા એલી કોન્સટન્ટસી.
૧૦-ગ.	પીંકેક ફીઝન્ટ.	એમબલીપોડીઅા એલ્મુન એરીડ.
૧૧.	મોર.	એમબલીપોડીઅા અરવીના આરડીઅા.
૧૨.	ગુલાબી ડેકવાળું બતક.	એમબલીપોડીઅા અસોપીઅા.
૧૩.	સોલાસ્ટર્સ મોનાલ.	એમબલીપોડીઅા કોમીકા.
૧૪.	સાઇબેરીયાનું સફેદ સારસ.	એમબલીપોડીઅા ઓપેલીયા.
૧૪-ક.	* * *	બીડ્યુઅન્ડા મેલીસા સીથરા.
૧૪-૫.	તિબેટો હિમકુકડો.	એમબલીપોડીઅા જેટા.
૧૫.	ટ્રાગોપાન ફીઝન્ટ.	કેલોફીસી લીચી.
૧૬.	સફેદ પેટવાળું સમુદ્રી ગરુડ.	કેસ્ટલીઅસ રોસીમેન લાર્જસ.
૧૭.	સફેદ કાનવાળું ફીઝન્ટ.	કેરાના સેફીઈસ.
૧૭-ક.	સફેદ ચમચો.	કેલીરીયા ઓથાના.
૧૮.	સફેદ ચાંચવાળું બતક.	ડ્યુડેરીકા એપીજરબસ એમેટીઅસ.
ભાગ-૪. જુદી જુદી જતનાં પતંગિયાં અને પાંખલિયાં		એવરસ ગુરી.
૧.	બટર ફ્લાઈજ (પતંગિયાં) અને મોધસ.	ગેરીડસ બીગસી.
ફેમીલી એમાધ્યસીડી.		ગેરીડસ સીમેથસ ડીઓપીથીસ.
હિસ્કોફ્ટેરા ડીઓ ડીઓ.		હેલીઓફ્ટેરસ ડાઈબ્રાડા.
હિસ્કોફ્ટેરા સોન્ડેકા મુસીના.		હોરાગા ગાલ્વીમાકુલા.
ફોનીસ ફોનુલા ફોનુલોડીસ.		જમીનેસ ફેરારી.
		લીફીરા બ્રાસોવીસ.

વીસ્ટેરીયા ડાયોની.

ક્રીરોચોરા ફેરીએટ.

વોસાનીઓ વેટ્સેનીયાના સબફસ્ટોઇટા.

ડીઝાગોશ નાઈસવીલેઇટ.

વાઈનોચીસ બીધામી.

ડીલીપા મોરળીના.

વાઈસીનોખ્સીસ હેરલ્ડ્સ અનન્ગા.

ડેલેસ્ટેલીઓ બિસાલ્ટાઇડ અંડામાના.

વાઈસીનોખ્સીસ પુષ્પા પ્રોમીનેન્સ.

દીર્ઘાણોઆ મુરેઈ સન્ડકનુસ.

વાઈસીનોખ્સીસ ક્રોડીખ્વાજ ડેહેરી.

દીરીબે સ્ક્ર્યુનિરી.

નાકાડુલા નોરીઓ હેમપ્સોની.

દુલાથુરા મેનીખુરેન્સીસ.

પોલીમેટ્ર્સ આર્બાટલ્સ લીલા.

દુલાથીઓ હુર્ગ્ઝ સ્પેન્ડેન્સ.

પ્રનાના આઈસટાસ મીસમીઓ.

દુલાથીઓ દીવા.

સીમીસ્કેના ફલેના હારટેરી.

દુલાથીઓ ખામા કર્ફિસીઓ.

સીન્થુસા વીગો.

દુલાથીઓ ટેક્ચીનીઓ.

સ્પીન્ડાસીસ એલવેસી.

દેલોયરી હેમીના.

સ્પીન્ડાસીસ રૂક્મીની.

દીપોલીમસ મીરસીપુસ.

સ્ટ્રીમેન મેડુલી.

દીમેનીટીસ ઓસ્ટેનીઓ પુરપુર સ્કેન્સ.

તજુનીયા ઈસ્ટરે.

દીમેનીટીસ જુલેમા.

તજુનીયા લુક્લેન્ટ્સ નેલા.

દેલીટીઓ શાદુરા.

તજુનીયા થજના થજના.

નેપ્ટીસ એન્ટીલોપ.

થેકલા એટેન્સ જુલા.

નેપ્ટીસ એસપારીઓ.

થેકલા બાયેટી મેન્ડેરા.

નેપ્ટીસ કેલ્યુમેલા કાંકેના.

થેકલા લેથા.

નેપ્ટીસ સાઈડીપે ક્રીલારેનેસીસ.

થેકલા પાઓના.

નેપ્ટીસ એબુસ. એબુસ.

થેકલા પાવો.

નેપ્ટીસ જુબાહ બીન્ધામી.

વીરાચોલા સ્મીલીસ:

નેપ્ટીસ મનાસા:

ફેમીલી નીમ્ફાલીડી.

નેપ્ટીસ નાઈક્ટીઅસ.

નેપ્ટીસ પુના:

અપટુરા પુલીપી યુલીપી.

નેપ્ટીસ સંકર નર.

આરાઈનીસ હેગમોની:

પેન્થોપોરીઓ છના છના.

કાલીનાગ બુદ્ધા:

પેન્થોપોરીઓ રેટા મુરી.

ચેરક્ષીસ ડન્ફિડી નીકોલી.

પ્રોથોઈ ફેન્કા રીગાબીઓ.

આમારીયા ફ્યુનેશ્નીઝ.

હેમીલી સેટાઈરેડીઝ.

ચેફીઝા ચંદ્રા.

અલીટીઝ મોથીઝ એડેમ્ઝોની.

રીમ્પ્રોન્ટીઝા સીલાના.

સાઈલોનેન્સ જેનટેઇસ.

વેનેસા એન્ટીઝોપા ગેડન્ટુઝા.

ઓલમાઈનીઝ પીયાલી.

હેમીલી પેપીલીઝોનીરીઝા

શીલાઝા કબાઈટી કબાઈટીઝા એફ. કોમીકાટઝ.

ઓલમાઈનીઝ પીનાગા હીલાન્સીઝ.

પેપીલીઝો એલીફ્નોર.

એરેબીઝા એન્નોડા એન્નોડા.

પેપીલીઝો બીઝોમેડોન.

એરેબીઝા નારસીધા નારસીધા.

પનર્સીઝાઝ એકોનેમીનીફર્ઝ.

લથો ડીસ્ટાન્સ.

પનર્સીઝાઝ ડેલ્ફીઝાસ.

લથો દુગમિઝ.

પનર્સીઝાઝ ડેન્નીગટોની.

લથો થુરોપા ટમુના.

પનર્સીઝાઝ ઈમ્પરેટર ઓગસ્ટઝ.

લથો જેમીના જેફરી.

પનર્સીઝાઝ સ્ટોલીઝાન્સ.

લથો ગુલીડાલ ગુલીડાલ.

પોલીડોરઝ કેસીપેસ.

લથો માગરીટી.

પોલીડોરઝ લેક્ટર.

લથો ઓકેલ્ટા લિનોયસ.

પોલીડોરઝ નેચીલ્બી.

લથો રામદેવા.

પોલીડોરઝ પ્લુટોનીયસ ચેમ્બરટોની.

લથો સ્ટાઈબની.

પોલીડોરઝ પોલ્ચા.

માઈક્રોસીઝ ઓર્સીઝ નાઉટેલુસ.
(પેરાજ મેનાવા મેરોઈડેસ
પથીમા ડોહર્ટી પબ્લિકીઝ)

ઓપોરીઝા હેરેટાઈ હેરેનીટાઈ.

મીથીમા ડોહર્ટી પસીમીલીઝ.

બાલ્ટીઝા બુટબેરી સીકીમા.

૧-ક. કોકોનેટ અથવા રોબર ક્રેપ.
(બાઈગ્રસ વેટ્રો).

કોલીયાઝ કોલીયાઝ થ્રેસીબુલસ.

૨. ડેગોન ફ્લાય (એપીઝોલેબીઝા લેર્ડફલાવી).

કોલીયાઝ તુબી.

ટુલિયાઝ સનેડા.

પીચેરીઝ લીર્ઝ પેરી દેવતા.

અનુસૂચિ—૨

(જાહો કલમ ૨, ૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૪૦, ૪૧, ૪૩, ૪૮, ૫૧, ૬૧ અને ૬૨)

ખાસ શિકાર

ભાગ—૧

	*	*		*	*
૧.			૨૧.		
૧--કે.	આસામી મેડાક વાંદરો.		૨૨.	નંગાખી કૂતરો અથવા ઘાખ.	
૨.	બંગાળી સાહુડી		૨૩.		*
૩.	બાઈસન અથવા ગોર.		૨૪.	સાંદો	
૩--કે.	બાનેટ લંગૂર (વાંદરો)		૨૫.	કાંટાળી પુછદીવાળી ગરોણી.	
૩--ખ.	હિમાલયનું કાળું રીખ.				
૪.	*	*			
૪--કે.	સામાન્ય લંગૂર (વાંદરો)				
૫.	*	*			
૬.	*	*			
૭.	ફેરટ બુડાર				
૮.	*	*			
૯.	*	*			
૧૦.	*	*			
૧૧.	હિમાલયની કેસ્ટલેસ સાહુડી				
૧૨.	*	*			
૧૩.	*	*			
૧૪.	*	*			
૧૫.	*	*			
૧૬.	દુકુર જેવી પુછદીવાળો વાંદરો.				
૧૭.	*	*			
૧૭--કે.	રીસસ વાંદરો.				
૧૮.	*	*			
૧૯.	સટમ્પ જેવી પુછદીવાળો વાંદરો:				
૨૦.	*	*			

ભાગ—૨

૧૦:	અમરા	કેમીલી કારબીડે
		ઓગોનો ડ્રેક્સ એન્ડ્રોવેસી.
		અમરા ભુંઝો.
		અમરા હૃદેગનહૃદા.
		બ્રેકીનસ એટ્રીપેન્નિસ.
		બ્રોસ્કોસોમા નેસાઈલ.
		બ્રોસક્સ બીપીલીકૂર.
		બ્રોટર ઓવીકોલીસ.
		ક્રેલેથસ એમોરોઈડીસ.
		ક્રેલીસ્ટ્રોમીનસ બેલી
		ક્રેલેનીથસ ચેમ્પીયોની.
		ક્રેલેનીથસ કેનેરી.
		ક્રેલેનીથસ માસોની
		ક્રેલેનીથસ નીવળીરીથસ.
		કેમીલી કેવસોમેલીડ્રેક.
		અહુંગા રોટુનડેટા
		બીમલા ઈન્ડીકા.
		કલીટીયા ઈન્ડીકા.

ગોપ્રાલા પીડા.	ડીસ્કેફોરા વેપીડા વેપીડા.
ગ્રીવા સ્થાનીપેનીસ.	ડીસ્કેફોરા ટીમેરા આંદામાનેન્સી.
નિસોત્રા કાર્ટોની	એનીસે સાઈસન્સ.
નિસોત્રા મહુરેન્સીસ	ફોનીસ સુમીયસ આસામા.
નિસોત્રા નિયોપેનીસ	સ્ટીકોપથલમા નોરમહલ.
નિસોત્રા સેમીડોરલીયા.	થોરીઆ અલીરીસ એમલીફસીયા.
નિસોત્રા સ્ટ્રોમોટીપેનીસ.	ફ્રેમીલી ડાનાઈડી.
નોનારથા પાટકીયા.	યુપલોઈઅા મેલેનાલ્યુકા.
પ્લાયલીઓડસ એન.	યુપલોઈઅા મીડામસ રેજનહોફેરી.
સાઈલીઓડસ થીરા.	ફ્રેમીલી ઈરીસોનીડી
સેબાઅેથ સર્વાના	એબીસરા ક્રીસામ્બી.
સેબાઅેથ પાટકીયા.	ડેડના એડોનીરા.
સ્પેશેડર્મા બ્રેવીકોર્ન.	ડેડના ડીપોઈઅા.
ફ્રેમીલી કુકુરી	ડેડના એગેન.
ક્રેનોફ્લોક્સ રેફ્લાઈ.	લીબીથીયા વેપીડા.
કુકુજસ બાઈકોલર.	ફ્રેમીલી હેસ્પેરોડી
કુકુજસ ગૃહેલી.	બાળોરીસ હૃદ્દીપીના.
કુકુજસ ઈમ્પરીયાલીસ.	બેબાસા સેના.
હેટરેઝન્સ સેમીલીટેન્યુઝ.	હાલ્પે હેમેલીયા.
લીમા ફ્લોયસ બેલી.	ફ્રેમીલી ઈરીસોનીડી
લીમા ફ્લોયસ ઈન્સેરટસ;	એલોટીનસ સબવાયોલેસીયસ મેનીચ્યુસ.
ગોડીયાક્સ રીફ્લેપેસ.	એમલીપોડીઅા એબેન્ટાન્સ.
ફ્રેમીલી ઈનોપેપલીડી.	એમલીપોડીઅા એઈનીયા.
ઇનોપેપલસ આલોનોટેલસ.	એમલીપોડીઅા આગાબા ઓરેલીયા.
ફ્રેમીલી અમેથ્યુડી.	એમલીપોડીઅા ઓગ્રેટા.
એમોના એમેથ્યુસીયા એમેથ્યુસીયા.	એમલીપોડીઅા એલેસીયા.
એમેથ્યુસીયા ફીડીપસ અંદામેનીક્સ,	એમલીપોડીઅા એપીનેન્સ અહામુસ.
એમેથ્યુક્ષીડા એમીથોઓન એમીથોઓન.	એમલીપોડીઅા એરેસ્ટે એરેસ્ટે.
ડિસ્કેફોરા ડિઝો ડિઝોડીડ્જન.	એમલીપોડીઅા બેઝાલોઈડઝ.

એમબ્લીપોડીઅા કામદેવ.	ઈરાઓટા રોચાના બોસવેલીયાના.
એમબ્લીપોડીઅા એલીસી.	નેમીડેસ એવેક્ટોકન્ટુલાના.
એમબ્લીપોડીઅા હૂલા ઈગનારા.	નેમીડેસ કેવીઓડસ પુરા.
એમબ્લીપોડીઅા જુનેસા વાટસોની.	નેમીડેસ કનકેના.
એમબ્લીપોડીઅા પેરેગેનીસા એફીરીયા.	નેમીડેસ કોઓર્ડલસ.
એમબ્લીપોડીઅા પેરેલીયા.	લેમીડેસ બોઅટીકસ.
એમબ્લીપોડીઅા સીલહેટેન્સીસ.	લીવાસીયા એલગોકેર્વીયા.
એમબ્લીપોડીઅા સહૂસા સહૂસા.	લીવાસીયા એટ્રોગુડ્રાટા.
એમબ્લીપોડીઅા યેન્ડવા.	લીવાસીયા લીવાસીયા.
એફારીટીસ લીવાસિન્સ.	લીવાસીયા મેવાઈના.
એરાઓટીસ બેપીથીસ.	લીવાસીયા મીનીમા.
આરટીપે એરિકઅ	લોગાનીઅા મસાવીયા.
બિદાહારા ફ્લેસીડીસ.	લાઈસનેસથીસ લાઈસીનીના.
બ્રોથ્રીનીઅા ચેનેલિઅા.	મહાથાલા આટકીન્સોની.
કુસ્ટેલીયસ રોકસ મેનેલ્યુઅના.	મગીસભા મબાયા પ્રેસબાયટર.
કેટાપીએસીલ્યા ટેલીકેટમ.	નેકેડુબા એલ્યુટા કોબેસ્ટીસ.
કેટાપીએસીલ્યા એલીગન્સ માયોસીટીના.	નેકેડુબા અન્સાયરા એઝેન્સ.
ચરાના જલીન્દ્રા.	નેકેડુબા ડુબીયોસા હૂલવા.
ચેરોટ્રોલા ટ્રાન્સીપેનીસ.	નેકેડુબા હેલીકોન.
ચ્લીએરીઅા કીના.	નેકેડુબા હરમસ મેયર.
છુયોરીશ હાઈપરગીરીઅા ગેટુલીઅા.	નેકેડુબા પેક્ટોલસ.
એન્ફીસોએસ સ્નેજસ.	ન્યુરીટ્રા ફેઝોનીઅા.
એવેરેસ ડીપોરોઈટીસ.	નીફાન્ડા સાઈમ્બીઅા.
એવેરેસ કાલા.	આરથોમીએલા પોન્ટીસ.
ફેલીફેરસ એન્ટ્રોકેલસ મુરેઠ.	પીથેકોએસ હૂલનેન્સ.
હોરેગા ઓનીક્ષ.	પોલીમેટ્સ તેવનીકા તેવનીકા.
હોરેગા વાયોલા.	પોલીમેટ્સ મેટાલીકા મેટાલીકા.
હાઈપોલીસીના નીલગીરીકા.	પોલીમેટ્સ ઓરન્ઝીટ્યુલસ જેવોકા.
હાઈપોલીસીના થેક્બોઈટ્સ નીકોભારીકા.	પોલીમેટ્સ યોન્ધસભન્ડી.
	પોરીશીયા એરીસાઈનોઈટ્સ એલ્સીઈલ.

ખારીશીયા હેવીટ્સોની.	તજુરીયા ખજના ઈસ્ટ્રોઇઝસ.
ખારીશીયા બલસુરેટા જેટા.	તડકસ કેલ્વીનારા.
પ્રતભા ભેટેસ.	તડકસ ધારટા.
પ્રતપા જ્લાન્કા.	થાડુકા મલ્ટીકોડાટા કાનારા.
પ્રતપા દેવા.	થેકલા ઓટાકાસ ઓટાકાસ.
પ્રતપા આઈટ્સ.	થેકલા બીટેબ.
રાપલા બુકારીઅા.	થેકલા ઈકના.
રાપલા ચંદ્રાના ચંદ્રાના.	થેકલા જેકામેન્સીસ.
રાપલા નસાકા.	થેકલા કબરીઅા.
રાપલા રેફ્લેક્ષન્સ.	થેકલા ખાસીઅા.
રાપલા રૂબીડા.	થેકલા કીરબારીઓન્સીસ.
રાપલા સીન્ટીલા.	થેકલા સુરોઈઅા.
રાપલા સ્ફીન્કસ સ્ફીન્કસ.	થેકલા લીલા આસામીકા.
રાપલા વડુણ.	થેકલા વીટુટા.
સ્પીન્નેસીસ એલીમા એલીમા.	થેકલા જીલા.
સ્પીન્નેસીસ લોહિટા.	થેકલા જો.
સ્પીન્નેસીસ નીપાલીકસ.	ઉના ઉસટા.
સુસા લીસીઉસ.	યશોદા ટ્રીપન્કટાટા.
સુરેન્દ્ર ટોડરા.	ફેલોલી નીમ્ફાલીડો.
તજુરીઅા એલ્બીલ્ખાગા.	એડોલીઆસ સાઈનીપરહુસ. એડોલીઆસ ડર્ટ્સા.
તજુરીઅા સીપસ સીપસ.	એડોલીઆસ ખાસીઆના.
તજુરીઅા કુંટા.	અપુત્રા ચેવના.
તજુરીઅા ડાઈયુસ.	અપુત્રા પરવાટા.
તજુરીઅા ઈલ્યુરજઅાઇડેસ.	અપુત્રા એસોર્ડીડા.
તજુરીઅા ઈલ્યુરજસ.	અપુત્રા યુલુપી ફ્લોરેન્સાઈ.
તજુરીઅા જંગલા આંદામાનીકા.	આરગાઈનીસ એટીપે પાવીડા.
તજુરીઅા મેલાસ્ટીગમા.	આરગાઈનીસ એલ્ટીસીમા.
તજુરીઅા સેબોન્ગા.	આરગાઈનીસ ક્લેરા ક્લેરા.
તજુરીઅા થાઈઅા.	આરગાઈનીસ પેલેસ હોલ્લા.
	એટકલાલસીપે.

કાલીનાગ બુદ્ધ ખાલ્સાણ.	હીપવોઈમનીસ મીસીપસ.
ચેરેક્સીસ એરીરટોળીટોન.	હીપવોઈમનીસ પોલીનીકો બીરમાના.
ચેરેક્સીસ ફેન્નીયસ સદ્દુધુરીયસ.	કાલીમા એલ્બોફેસીટા.
ચેરેક્સીસ કહુબા.	કાલીમા એલ્બુમ્પ્રા.
ચેરેક્સીસ મારમેશ.	કાલીમા ફીલારખસ હોર્સફીલ્ડ.
ચેરેક્સીસ લોષેના હેમન.	લીમેનીટીસ ઓસ્ટોનીઆ ઓસ્ટોનીઆ.
ચેરાઓનેસીસા રેહરીઆ રેહરીઓઈડસ.	લીમેનીટીસ ડમવા.
સાઈરસ્ટીસ કેકલ્સ.	લીમેનીસ દુદુ.
દાયગોરા પરસીમીલીસ.	મેલીટેકા રેબટેસી લુટકો.
અબેસચેલીયા બીસાલટાઈડ માલાબેશીકા.	નેપટીસ એનામટા.
એરોબોઈયા અથામસ આંદામાનીકસ.	નેપટીસ અંજના નશોના.
એરોબોઈયા ડેલ્પક્રીસ.	નેપટીસ ઔરલીયા.
એરોબોઈયા ડેલોન.	નેપટીસ મગધ ખાસીયાના.
એરોબોઈયા નારસીયા લીસામેઈ.	નેપટીસ નાઈના હામસોની.
યુરીપસ કેન્સીમીલીસ.	નેપટીસ નારાયણ.
યુરીયસ હેલીથેરસીસ.	નેપટીસ રાધા રાધા.
યુથેવીઆ એનોસીઆ.	નેપટીસ સોમા.
યુથેવીઆ કોસીટસ.	નેપટીસ જર્ડિલ.
યુથેવીઆ કુડા.	ન્યુરોસીંમા ડબલડાયી ડબલડાયી.
યુથેવીઆ કુર્ગા કુર્ગા.	પેન્ટપોરીઆ કાસુરા અસુરા.
યુથેવીઆ એવલીના વેન્ડાભીલીસ.	પેન્ટપોરીઆ કન્વા ફોર્કીસ.
યુથેવીઆ ફેન્સીઆ.	પેન્ટપોરીઆ વેરીમના સીયામેન્સીસ.
યુથેવીઆ ગરુસા એકૉન્ટીયસ.	પેન્ટપોરીઆ પ્રેરા એક્યુટીપેનીસ.
યુથેવીઆ વેપીડીયા.	પેન્ટપોરીઆ રંગા.
યુથેવીઆ મેરટા એરીક્ષાઈલા.	પારથેનોસ સીલવીઆ.
યુથેવીઆ નારા નારા.	પેન્થેમા લીસારડા.
યુથેવીઆ પેટાલા ટાકેઅનાના.	સીમ્પ્રેન્થીઆ નીફાન્ડા.
યુથેવીઆ ટૈટા.	વેનેસા એજ્ઞા એગનીકુલા.
હેનોના મરાથસ આંદામાના.	વેનેસા લાલભુમ.

વેનેસા પોલીક્વારોસ ફ્રાન્ઝિડા.	એપ્પીયાસ લીન્સ્ટીડા લેટીક્ષારીઓટો.
વેનેસા પ્રેરસોઈડસ ટોહટો.	એપ્પીયાસ વરડી.
વેનેસા યુર્ટીકો શીજમા.	બાલ્યા બુટ્ટેરી બુટ્ટેરી.
ક્રેમીલી પેપીલીઅનીડી.	સેપોરા નાર્ડીયન રેમ્બા.
બુતાનાટીસ લીડરટીલીલી લીડરટીલીલી.	સેપોરા નેરીસા તાફ્ફા.
ચીલાસા એપેઈસ ઓપીસાઈડીસ.	ક્રોલીયાસ કેન્દ્રીયા હિન્ડુકુર્સીકા.
ચીલાસા પેરેડોક્ષા ટેલરચ્યુસ.	ક્રોલીયાસ એઓગની.
ચીલાસા સ્લેટરી સ્લેટરી.	ક્રોલીયાસ લાડકેન્સીસ.
ગ્રેફ્ટીયમ એરીસ્ટીયસ એન્ટીકેટસ.	ક્રોલીયાસ સ્ટોલીક્ઝકાના મીરાન્ડા.
ગ્રેફ્ટીયમ એરીક્લેસ એરીક્લેસ.	ટેલીયાસ લેટીવીટ્રા.
ગ્રેફ્ટીયમ યુરીક્ષાઈલ્સ મેફોનીયાસ.	ડ્રકાસ લીકોરીયાસ.
ગ્રેફ્ટીયમ ઈવ્ફોન આલબોસીલીએટસ.	યુક્લોઈ ચારબોનીયા લ્યુસીલા.
ગ્રેફ્ટીયમ જ્યાસ જ્યાસ.	યુરેમા એન્ડરસોની ઓરમીસ્ટોની.
ગ્રેફ્ટીયમ મેગારસ મેગારસ.	મેટાપોરીશા એણેથોન.
પેપીલીઅસ બુટીસ.	પાયેરીઝ દેવતા.
પેપીલીઅસ બુલ્લ.	પોન્ટીયા ક્લોરીડાઈસ એવીપીના.
પેપીલીઅસ કુસક્સ આંડામાનીક્સ.	સેલીટારા પેન્ડા ગાખસેઈઆ.
પેપીલીઅસ મેટેઅોન વેરીટાઈ.	વેલેરીયા અવાતર અવાતર.
પેપીલીઅસ મેયો.	ક્રેમીલી સેટીનીડી એમ્બોસીરા બ્રાહ્મીનીસ.
પરનેરસીયસ ચાર્લટોનીયસ ચાર્લટોનીયસ.	સાયલોગોનીસ સુરદેવા.
પરનેરસીયસ ઈપેફ્સ હિલેન્સીસ.	એલીમીનીયાસ માલેલાસ મીલામ્બા.
પરનેરસીયસ જેક્વિમોન્ટી જેક્વિમોન્ટી.	એલીમીનીયાસ વાસુદેવા.
પોલીડોરસ લેખ્સીલેઈ કાબુરા.	એરેબીયા આનદા સુરોઈઆ.
પોલીડોરસ લ્યુટોનીયસ ટાઈટ્લેરી.	એરેબીયા હાઈગ્રીવા.
ટેઈનોપ્લસ ઈમ્પીરીયાલીસ ઈમ્પીરીયાલીસ.	એરેબીયાસ કાલીન્ડા કાલીન્ડા.
ક્રેમીલી પાય્યીડી.	એરેબીયા માની માની.
એપોરીયા નેબેલીકા.	એરેબીયા સીન્ડા ઓપીમા.
ઓપ્પીયાસ આલબીના દારદા.	એરેટીસ ફલસીપેનીસ.
ઓપ્પીયાસ ઈન્ડ્ર શીવા.	હિપ્પારચીસ હિડેન્રીચી શાન્ડુરા.

૮ બુલબુલ.	૩૬-૫ જંગલી મુરદો.
૯ બન્દોગ.	૩૭ કલકલિયો.
૧૦ બસ્ટાડ.	૩૮ ચંદુલ.
૧૧ બસ્ટાર્ડ કવીલખ.	૩૯ વેરીકીટ.
૧૨ કલોરોપ્સીસ.	૪૦ મેગપીજ.
૧૩ કાંસકી બતક.	૪૧ મેનીકીનસ.
૧૪ કૂર્દ.	૪૨ મેગપોડા.
૧૫ જળ કાગડો.	૪૩ મીનીવેટસ.
૧૬ સારસ.	૪૪ મુરીયાઝ.
૧૭ કોયલ.	૪૫ મેના.
૧૭-૫ કર્ણુંઝ.	૪૬ દશરથ.
૧૮ ડારટર્સ.	૪૭ પીળક.
૧૯ કબૂતર.	૪૮ ધુવડ.
૨૦ ભૂંગરાજ.	૪૯ દરિયાઈ આબાલકા.
૨૧ બતકો.	૫૦ પોપટ.
૨૨ બગલાં.	૫૧ તેતર.
૨૩ ફેરદી બલ્યુ બર્ડિઝ.	૫૨ પેન.
૨૪ બાન શફરો.	૫૩ વનમોર.
૨૫ હીન્ચ.	૫૪ કબૂતર.
૨૬ સુરખાબ.	૫૫ પીટારા.
૨૭ ફ્લાવર પેકર્સ.	૫૬ બાટસ.
૨૮ ફૂધરાજ.	૫૭ લાવરાં.
૨૯ હંસ.	૫૮ રેઠિલ્સ.
૩૦ સેનેરી હીન્ચ.	૫૯ લોલાંશ.
૩૧ તુલકી.	૬૦ સામગ્રોજર્સ.
૩૨ હેરન્ચ.	૬૧ ટુટવારીઓ.
૩૩ કંકણસાર.	૬૨ કણવાવાઈઓ.
૩૪ ચાતક.	૬૩ સ્પરહાઉલ્સ.
૩૫ ચાંપ.	૬૪ હેંક બગલો.
૩૬ જલસરી.	

૬૫. ચક્રવા-ચક્રવી.

૬૬. ઢોકડા.

૬૭. ગળપાઉ.

૬૮. સૂર્યપદ્મી.

૬૯. હંસ.

૭૦. જળકુકડી.

૭૧. કસુરો.

૭૨. રામથકલો.

૭૩. ટ્રી પાઈસ.

૭૪. લજના.

૭૫. ગીધ.

૭૬. વેક્સનોલ્સ.

૭૭. સુગરી.

૭૮. વહાઈટ આઈઝ.

૭૯. લકુઝોાં.

૮૦. રેન્સ.

૧૨. સ્લાપ.

(૧) એમ્બ્લીક્ષન્ટ્લીડ.

(૨) એમ્બીલીડી.

(૩) બોઈડી.

(૪) કોલુભીડી.

(૫) ડાસીપેટીડી.

(૬) એલાપીડી.

(૭) જલુકોનીડી.

(૮) હાઈટોફીલ્ડીડી.

(૯) આઈલીસાઈલીડી.

'(૧૦) વેન્ટોયફ્લોબેપીડી.

(૧૧) ટાયફ્લોબેપીડી.

(૧૨) યુરોપેલ્ટીડી.

(૧૩) વાઈપેટીડી.

(૧૪) જીનાપેલ્ટીડી.

૧૩ દેડકાં.

૧૪ ત્રણ ખુંટવાળો દરિયાઈ કાચબો.

૧૫ કાચબો.

૧૬ વીવીપેરસ ટોહસ.

૧૭ વોલ્સ.

૧૮ પંનંગી અને પાંખલીયા.

ફેમીલી ડાનાઈડી

યુપવોકા કોર સીમુવેટ્રીસ.

યુપવોકા કેસા.

યુપવેકા ડાયલેક ટીઆનસ રામસાઈ.

યુપવોકા મલસીએર.

ફેમીલી હેસપીરીડી

બાવરીસ ફેરી.

હેસોરા વીટા.

હાઈરોટીસ એટેસટસ.

ઓરીએસ કોન્સીના.

પેલોપીટાસ આશમેન્સીસ.

પેલોપીટાસ સીનેનાઈસ.

પોલીટ્રેમા ક્રીસ્કેટા.

પોલીટ્ર્યુમા રિભીકન્સ.

થોરસા હોરીઓરી.

ફેમીલી લાઈકેનાડા

તરફુસ આનાંડા.

ફેમીલી નુંઘલીડી

યુથાલિઆ હુબેન્ટના,

ફેમીલી સેટીરીડી

એપ્રોરીઆ એગથોન એરીઆકા.

એપીઆસ લાઈબીથીયા.

એપીઆસ નેરોગલબા.

પ્રિઓનેરીસ સીટા.

અનુસૂચ્ય—૫.

(જુઓ કલમ ૨, ૮, ૬૧ અને ૬૨) :

ઉપદ્રવી જી

૧ સાદો કાગડો

૨ * *

૩ ફળ ચામાચીરીયું

૪ * *

૫ ઉંદર

૬ છાણુંડર

૭ * *